UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 19 04 11 002 5

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
248
K45K5
1895

Kemal, Namik
Kanīje

P3/45a

P3/45a

كتابخانهٔ ابو الضيا

Kemal, Namık.

قنيژه

Kanijah

اثر كمال

تمثيل ثالث

معارف نظارتنك رخصتيله

قسطنطينيه

١٣١١

مطبعهٔ ابو الضيا

PL
248
K45K5
1895

LIBRARY
MAY 14 1964
UNIVERSITY OF TORONTO
899066

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

§

[illegible]
[illegible]
[illegible] ١٨٠٨ [illegible]
[illegible]
[illegible] ١٨٧٠ [illegible]

[illegible]

و اخطار ايله غيرت وحميت مسلمه‌لرينك تزايدينه عاجزانه بر خدمت اولديغندن مؤلف مرحومك روحندن طلب عفو ايدرك اكثر عباراتنى لسانمزك شمديكى شيوه‌سنه نقل ايلدك. » سنه ١٢٩٠ (ماغوسه)

تریاقی حسن پاشا

كمال

قنیره ٥

وقتا که سلطان محمد خان ثالث اگری قلعه‌سنی
فتح واوروپانك قوهٔ عمومیه‌سنی قهر ایله استانبوله
عودت ایلدی، برقاچ سنه‌لر سرحد اسلام ساطورجی
محمد پاشا واتمکجی احمد پاشا کبی نااهللر النده
قالدقدن صکره، اگری مظفریتنك حصولنه سبب
اولان داماد ابراهیم پاشا مرحومی ۱۰۰۹ تاریخیله
دفعهٔ ثالثه‌ده صدارتله اردوی همایونه سردار ایلدی.
مشارالیه قلبی متین، رأیی قوی، دولتنه صادق،
ملت یولنده هیچ بر شیئی اختیاردن چکنمز مجاهد
وهمتلی بر ذات اولهرق ساطورجی پاشایی بر دسیسه
ایله اعدام واتمکجی احمد پاشایی بر حیله ایله حبس
ایدوب اردوده‌کی تشویشی برطرف ایتدی.
وکوپریلی زاده فاضل احمد پاشا مرحومك قولی

قنیژه

وقتا كه سلطان محمد خان ثالث اگری قلعه‌سنی
فتح و اوروپانك قوّهٔ عمومیه‌سنی قهر ایله استانبوله
عودت ایلدی، برقاچ سنه‌لر سرحدّ اسلام ساطورجی
محمد پاشا و اتمكجی احمد پاشا كبی ناأهللر النده
قالدقدن صكره، اگری مظفریتنك حصولنه سبب
اولان داماد ابراهیم پاشا مرحومی ۱۰۰۹ تاریخیله
دفعهٔ ثالثه‌ده صدارتله اردوی همایونه سردار ایلدی.

مشار الیه قلبی متین، رأیی قوی، دولتنه صادق،
ملت یولنده هیچ برشیئی اختیاردن چكنمز مجاهد
و همتلی برذات اوله‌رق ساطورجی پاشایی بردسیسه
ایله اعدام و اتمكجی احمد پاشایی برحیله ایله حبس
ایدوب اردوده‌كی تشویشی برطرف ایتدی.
و كوپریلی زاده فاضل احمد پاشا مرحومك قولی

اوزره «اسلام اردوسی مغلوب اولماز ؛ فقط باشنده
سردار استر ، حايدود باشی استمز» حكمتنی اجرا
ايچون برعدالت كامله وَمهارت فوق العاده ايله
دشمن اوزرينه يوريدی .

مشهوردركه مرحوم سردارلقده بولنديغی
مدتجه قوجه اردونك گرك عساكر منتظمه وَگرك
نفير عام صورتيله طوپلانيلان (لونداتندن) هيچ
بريسی اهالينك بر باشاق بغداينه ال اوزاتمديلر .
اويله قان گوستريلميجه يدی ياشنده چوجقلری بيله
ييلديرمق محال عد اولنان برزمانده بوانتظامی
حاصل ايدنجه يه قدر پاشانك اجرا ايتديگی سياست ،
يالگز بردوه جی‌نی خرسزلق ايتديگی ايچون
دوه سنك هاودينه آصمقدن عبارت ايدی .

پاشا بودبدبهٔ ديندارانه وَعزيمت حميتكارانه ايله
دشمن اوزرينه يوروينجه سرحدده بولنان وَعصيان
اوزره اولان رعايانك عمومی دها بارقهٔ شمشيرنی

گورمدن آوازهٔ شهرت عدالتنی «سمعنا واطعنا»
جوابیله قارشولدیلر .

اردوی همایون (اوسك) قلعه‌سنه واصل اولنجه
سردار اکرم حمیت ودیانتنه مکافات اوله‌رق برامداد
الهی‌یه نائل اولدی‌که اوده مجاهد مشهور تریاقی حسن
پاشانك اردویه ورودیدر .

مشارالیه او زمان بودین ١) ایالتندن معزولاً
(پچوی) شهرنده اختیار عزلت ایتمشدی . حتی کندی
ترجمهٔ حالنه متعلق شاعر مشهور فائضی تألیف ایتدیگی
کتابده کندیله اولان محبت وَمحاوراتندن بحث
ایدرده‌دیرکه : «مرحوم ابراهیم پاشانك سردارلغی
زمانده پچویدن قالقوب استقباله کتمسنی توصیه
ایتمش ایدم ، پاشا مرحوم بن‌سزك گبی چلبی دگلم .
سردار اسلامه الی ، قوللی صاللایه‌رق کیده‌مم .
برفرصت ظهور ایتسون . آغالریمك هیچ اولمازسه

١) یعنی بودیم .

بو فقیرك پراكنده برقاچ چوقه‌دارندن وَبرده‌پچوی
شهرینك حركتمزی ایشیدن یگرمی قدر دلی‌قانلولر-
ندن عبارت ایدی. قنبره‌لیلر ایسه آزدن آز اون
بیك كشی‌یه بالغ وَایوجه تخمین اولنورسه آندن دخی
زیاده ایدیلر.

دشمنه ادراوه اقربنده یتشدك. مرحومك كرامتی
ظاهر اولدی. بوبر آوج عسكرله او قدر ملاعینی
تارمار ایتدك، كه هربریمز اللریمزك پارمقلری عددنجه
اونر اسیر طوتدق. یالكز پاشانك اسیری یكرمی
ایدی. لطیفه ایدرك یانینه واردم: «سوزیكز
چیقمدی سیزك اسیرلر زیاده ظهور ایدی.» دیدم.
«بنم آیاقلرمده سیزك گبی چلبیلرك الی قدر غوغا
ایدر» بیوردیلر.

مرحوم، محاربه‌سنده نه‌قدر شجیع ایسه محاوره-
سنده‌ده او قدر لطیفه‌جی ایدی.

سبحان القادر القیّوم! اوقدر جزئی برفرقه‌ایكن
هربریمز آتمزك آرد اگر قاشنده‌اون اسیر باغلیه‌رق

بر دبدبهٔ اسلامیه ایله سردار اردوسنه واصل اولدیغمز
زمان عساکر اسلام فرحلرینك شدتندن عادتا
مست اولدیلر. معتاد مؤمنین اولان تکبیر یرینه
دشمنك ذلتنی گوسترمك ایچون « یوحا ! .. »
چاغرشمغه باشلادیلر .

سردار اکرم، ذاتاً قدرشناس اولدیغی گبی، خصو-
صیله تریاقی حسن پاشانك درایت وَ غیرت فوق-
العاده‌سنه اوّلدن برو مفتون ایدی . بویله عقلك
خارجنده بر مظفریت کامله ایله گلیشنی ایسه اسلامك
غلبه‌سنه فال خیر عدایدرك، غازی مرحومی هر
ایشنده مستشار خاص عدایلدی. وَابتدای مشاو-
رەده [استرغون] قلعه‌سی اوزرینه عزیمت آرزوسنده
بولندیغنی سویلدی .

حسن پاشا مرحوم « حق تعالی آسان ایلسون.
فقط هر ایشك گوج طرفی دوشونلملیده آگا گوره
حرکت اولنملیدر. استرغون اوزرینه توجّه اولنورسه
قتیرّه خلقی گلور. بوکوپریلری بوزار. وَجناب حق

گوسترمسون؛ شاید عودت اقتضا ایدرسه عسکر
اسلامه رخنه گلور. بازی شمدی (بوبوجه) قلعه‌سنی
فتح ایده‌لم. بو طرفلری محافظه ایچون ایجنه اقتضاسی
قدر عسکر قویالم. بو صورتله بودین بولی‌ده الده
اولور.» دیمش وبورأی، عموم پاشالر وبگلر طرفندن
بگنلدیگی گبی، سردارنده مقصدی قنیره‌یی فتح اولد-
یغندن وبوبوجه‌نك ضبطی او مقصدی استحصاله
خدمت ایده‌جگندن سرداکرم همان معتادك خلافنه
اوله‌رق، طبیعتده اولان وطن پرورلك وتواضعی
مسندینك شانه ترجیح ایله یرندن قیام ایدوب حسن
پاشانك اوزرینه قوشار. ونیچون گلدیگنی بیلدیر-
مکسزین ایکی اللرینی طوتارده «پاشا باباجغم! الله
سنك گبیلری آرامزدن اکسیك ایتمسون. یوقسه
بن استعداده اولان سردارلرك عقلی بر دولتك شانی
محافظه‌یه کافی دگلدر.» دیر؛ اللرینی اوپر. عموم
آغلاشه‌رق بوبوجه قلعه‌سی فتحنه فاتحه چکرلر.
اوسك، وقعنده‌کی کوپریدن کچیلدکدن صکره.

طوغلرك صول طرفه، یعنی بوبوجه سمتنه دوندیگنی
حسن پاشا گورنجه آت قالدیره رق طوغری سردارك
یاننه گلوب « اوغلم نره یه گیدیورز؟» دینجه سردار
«بوبوجه یه گیتمیه جکمیدك؟ » یوللو مقابله ایتمکله غازی
مرحوم « خیر اوغلم ! بوبوجه یه گیتمیه جك ایدك .
بو بوجه یی فتح ایده جك ایدك . پادشاه اسلامك اردوسی
اویله بر پلانقه یی محاصره یه تنزّل ایتمز . اشته دیار-
بکر بگلر بگیسی مراد پاشا — که سلطان احمد اوّل
زماننده صدر اعظم اولان و دولت علیه یی بیك
بلادن قورتاران مشهور قیوجی مراد پاشا مرحومدر —
بر مسلمان و درایتلی بنده گردر آنی گوندر ، قلعه یی
فتح ایتسون » دیر . سردار مرحوم دخی « پك
اعلا پاشا باباجغم ! اردوده حقیقتده سردار سن سك !
نه استرسن امر ایت اجرا ایتسونلر .» سوزیله غازی
مرحومی طرفندن هر ایشده مرخّص تعیین ایدرك ،
چادرلری ایندیر . و مراد پاشا مرحومی ینیچری

كتخداسى محمد اغا ايله برابر اقتضاسى قدر عسكر ايله توكيل ايدوب بوبوجه‌نك فتحنه گوندرر .

حسن پاشانك كرامتى بونده‌ده ظاهر اولدى.

بورأيى اشتديگم زمان يانه گيتمش وَ « بوقدر وقت سرحدّه‌سكز. گرك عسكرك وَگرك دشمنك حالى معلومكزدر. بوبوجه‌نك فتحنى بويله بر فرقهٔ قليله‌يه نصل حواله ايتديريديكز. باشنده سردار اولمدقجه عسكرمزك غوغا ايتمديگنى وَ دشمنمزك پادشاه وَسرداردن ماعدا كيمسه‌دن ييلمديغنى بيلمزميسكز؟» يوللو اعتراض ايتمشيدم. مرحوم بوكا مقابل «مراد پاشا سزك چليبلردن دگلدر. اوچ گونده بوبوجه‌يى فتح ايدر؛ آندن صكره‌ده دولتجه پك بيوك خدمتلره موفق اولور. حتى صدارتنده بنده، سنده معيتنده بولنورز. عربستانى اشقيادن برابر تطهير ايدرز » بيورمشدى كه في الحقيقه مراد پاشانك همتى وَ اسكتورا بگى دلى نصوح بگك جاننى فدا ايتمسيله بوبوجه قلعه‌سى اوچ گونده فتح اولندى. وَسلطان احمد اول

سردارمز بریده حسن پاشادر . حسن پاشایی
استدیگی قدر عسکرله بودین محافظه‌سنه گوندرر ؛
بز سردارمزله قنیژه‌نك فتحنه کیدرز . بعون الله !
ایکی طرفکده موفق اوله‌جغنه شبهه‌م یوقدر.» قولیله
عمومی اقناع ایدر. حسن پاشا مرحوم بودین
محافظه‌سنه گیدر ؛ بودین محافظه‌سنده بولنان لالا
محمد پاشا ـ که اوزمان روم ایلی بگلر بگیدی
و مؤخراً ابراهیم پاشا طرفندن حین وفاتنده سردار
نصب اولنه‌رق وَ سلطان احمد اول زماننده صدر
اعظم اوله‌رق تاریخلرده نمچه سفری دیو مشهور
اولان وَیگرمی ییلدن زیاده اوزایان محاربه‌یه غالبانه
ختام ویرن ذاتدر ـ بودیندن ایالت عسکری ایله
چیقارق وَ یولده [براندوار] وَ [لاده] قلعه‌لرینی
بلا آرام ضبط ایدرك اردوی همایونه التحاق ایلدی .

سردار اکرم مرحوم حسن پاشایی یانندن
غائب ایتمش ایسه‌ده قیوجی مراد پاشا وَلالا محمد
پاشا گبی ـ دنیایه اقرانی نادر گلیر ـ ایکی قهرمانك

وجودی اردوی همایونك بعونه تعالی مدار مظفریتی اوله‌جغنه امین اولدیغنی فائضی مرحومه سویلر ایمش. روایت فائضی‌نك کتابندندر.

قنیره قلعه‌سنك او زمان ـ مشهور تاریخ صاحبی نعیما روایتنه گوره ـ ایکی طرفی بر اوق آتمی سازلق وباتاقلق ایمش. اطرافیده اورمانلی طاغلرله محاط اولدیغندن مترسله یقین وارمق ویاخود لغمله آتمق قابل اوله‌ماز. گونده قلعه‌یه آنجق دردر بشر یوزگله آتیله بیلورمش. طوپلری استنیلان یرلره ایریشدیرمك ایچون صو اوزرینه چوقدن حصیر کبی چیتلر اوررلرده بر طوپ عربه‌سی گچه‌جك قدر یول یاپارلر ایمش. او چیتلر آنجق بر گون طیانرمش. ایرتسی گونی یا تعمیر ویا تجدید اولورمش. قلعه‌یه یقین اولان باتاقلریده اودون یوکیله طولدیرمغه چالیشورلرمش.

ـ فن حربك او زمانده بولندیغی درجه‌یه دقت اولنسون! اسلامك غیرتیده گوز اوگنه آلنسون! ظن

بولنەرق سردار اردوسندن آتدیغی گللەلردن سپرلره آچیلان گدیکلری طولدیرمق ایچون انغاریەیه سورلدیگی صرەده جبخانەنك قپوسنی آچیق بولمش وَ شوکت اسلامی اعلا ایچون هر نصل ایسه الینه کچورەبیلدیگی بریانمش فتیلی بیك قنطاردن متجاوز اولان باروتك ایچنه براغەرق دشمندن براوچ بیك قدر آدمی ، قلعەنك محافظەله برابر جهنمك اسفل سافلیننه ، کندینی وَکندی گبی اسیراولان یوزیتمش قدر مسلمانی اعلای علیّینه گوندرمش ایمش !....
رحمة الله علیه .

نمچه ایمپراطوری اولان فردیناند ـ که بو محاربەده اوروپانك مجموع قوتنك رئیسی ایدی [١] ـ بودین

١] چونکه آوستریا دولتی ریاست عیسویه معناسنه [آپوستولیق] عنوان دینیسیله قاتولیك مذهبندەبولنان اوروپا حکومتلرینك الڭ ممتازی اولدیغی کبی آوستریا ایمپراطورلرینه دخی روما ایمپراطوری نامی اضافه ایدیلیر ایدی . بو سببله پروتستانلردن ماعدا اوروپا قوای مجموعەسنه ریاست ایتمك حقنی حائز ایدی . للطابع

اوزرینه کیتمك تصورنده ایکن حسن پاشا مرحومك
بودین قلعه‌سنی محافظه‌یه مأمور اولدیغی خبر آلنجه
نیتنی تحویل ایدرك ، یعنی عادتا پاشانك مهارتندن
قورقارق قنیره امدادینه یتشمکی و سردار اکرم
اردوسیله محاربه ایتمکی حسن پاشا ایله اوغراشمغه
ترجیح ایلدی .

فائضینك روایتنه گوره ایمپراطور امراسیله
مشاوره ایتدکجه « بن میدانده‌کی بر ارسلان ایله
اوغراشمغی دلیکده‌کی بر تلکینك اوزرینه وارمغه
ترجیح ایدرم » دیرمش .

ایمپراطور بو رأی اوزرینه یوز قرق بیك عسکر
و یوز طوپ ایله قنیره‌یه گلمش ایدی. سردار اکرم
اردوسی ایسه بر معتاد یوز یگرمی بیك کشیدن
عبارت ایدی .

فقط شورالرینه دقت لازم گلورکه عساکر
اسلام ، هم اردو ایله محاربه و هم ده قلعه‌یی محاصره

ايدرلردى . قلعه نڭ محافظلرى ايسه عموم تاريخلرڭ روايتنجه آلتمش بيڭ كشيدن متجاوز ايدى .

بوندن بشقه ابراهيم پاشانڭ حسن اخلاقى عسكرجه معلوم اولمديغندن ، ترياقى حسن پاشانڭ بودين محافظه‌سنه مأموريتنى افراد عساكر ابراهيم پاشانڭ رقابت وحيله‌سنه حمل ايتديلر . آنكچون عمومى سرداره كوسكون اولديغى گبى ابراهيم پاشا مرحومدن اوّل مدت مديده سردارلق مقامنى تلويث ايدن بر قاچ نا اهلڭ اثرى اوله‌رق، عسكرڭ شيرازهٔ انتظامنه‌ده پك زياده خلل گلمش وَجلا ـ ليلكدن يتشمه بر چوق حيدودلر ـ فائضى نڭ تعبيرى اوزره ـ « ايپدن قوشاق وَتخته‌دن بچاقله اموال بيت المالى يغما ايچون » كيمى سردن‌گچدى، كيمى لوند ناميله اردويه التحاق ايتمشلردى، كه اڭ بيوك معرفتلرى دشمن ايله محاربه‌يه باشلانور باشلانمز « يولداشلر ! آلمان دشمننڭ آتشنه طيانلمز . باشيمزڭ چاره‌سنه باقه‌لم ! بوذاتى دانشقلى دوگوش » . گبى بر طاقم

ترّهات ايله گيرويه دونه‌رك اردوى همايونڭ آغرلغنى غارت ايتمك ايدى .

دولت صفويه‌نڭ زعم فاسدنجه خلافت اسلاميه‌يى باتيرمق ايچون آناطولينڭ هرطرفنه تسليط ايتديكى جاسوسلرڭ يادگار فسادى اولان بو جلالى رافضيلر ايسه اردونڭ همان نصفنه قريب ايدى .

دشمن قنيره قربنه كلنجه قوردبغى اردونڭ اطرافنه اسكى حربلرنده معتاد اولديغى وجهله خندقلر قازه‌رق ومترسلر ياپارق — اووقتك تعبيرى اوزره — « طابور باغلادى . » بونڭ اوزرينه اردوى همايوندن براز سوارى دشمنه قارشو واردیلر . فقط گيدنلر سپاه وياسلحدار طاقمندن اولميوب جلالى دوكوندسندن اولدقلرندن ، برايكى آتيم تفنكده دشمنڭ قره قوللرينه مغلوب اوله‌رق گيرويه رجعت ايتديلر . يالكز بگلر كندى توابعى وزير ادارەلرنده بولنان سنجاغك نفيرعاميله اردويه ارقه‌ويره‌رك يرلرنده ثبات ايلديلر .

دشمن ايسه « اگرى » مظفريت مشهوره‌سنى

ـ عساكر اسلامك بو يله درينتى مقوله‌سى بوزلدقدن صكره يكيچرى وسپاه قوتيله ـ قزانمش اولان غازى ابراهيم پاشانك بو اردويه سردار اولديغنى بيلديكندن، مغلوبلرى تعقيبه جسارت ايده‌مدى، يالكز مترسلرندن طوپ آتمغه باشلادى. فقط كلّه اردويى طوتميوب اوزرندن آشاردى.

او كون اقشامه قدر معهود سردن كچدى ولوندان حشراتى جنكه طورديلر. فقط حركات حربيه‌لرنده عساكر اسلامك شانى اولان ثبات وشجاعتدن اثر يوقدى. كيجه ايرنشنجه ايكى طرف يرلرينه عودت ايلديلر.

دشمن او كيجه طابورينك (كه بالاده دخى بيان اولنديغى اوزره تعبير قديمه كوره اردوسى ديمكدر) اطرافنى قوجه قوجه قله‌لر ودرين درين خندقلرله برقات دها تحكيم ايتمكه باشلادى.

(بو احتياطك سبب اصليسى دخى ابراهيم پاشا

مرحومك دسایس حربیه‌سندن دشمنك نهایت
درجه‌ده یبلغنلغی ایدی)

ایرتسی گونی دشمن یکناسکی فن حربلرینه تطبیقاً
پیاده‌سیله طوپلرینی اوکه وَسواریسنی آرقه‌یه آله‌رق.
اردوی همایون اوزرینه برشدتلی هجوم ایلدی .
بوکا مقابل سردار اسلام دخی درحال آتنه‌بنه‌رك
وَصفلرینی ترتیب‌ایدرك ، حربه مهیّا اولدی. فقط
عسکرك حالنه اعتمادی اولمدیغندن، اوجوارده‌بولنان
بر بیوك باتاقلغی پیشگاهنه سپر اتخاذ ایتمشیدی .

دشمن پیاده‌یی اوکه وَسواری‌یی آرقه‌یه
آلوبده یوریده‌جك‌قدر سقیم بر طرزده هجوم
ایلدیکی وَعساکر اسلام ، ابراهیم پاشانك سایهٔ
مهارتنده غایت محفوظ برموقعده بولندیغی حالده ،
محاربه باشلار باشلاماز ابتدا باشالر معیتنده بولنان
معهود لواندن نفراتی فراره یوز طوتدیلر . وَآنی
متعاقب یکیچریلر دخی اردونك تشویشندنمیدر ؟
سرداره کوسگوندکلرندنمیدر ؟ یوقسه باشلرنده

کندیلرینه مناسب ضابط بولنه‌مدیغندندر ؟ هرنه‌دن
ایسه.... فرار ایتدیلر. (نعیماده «میدانده آنجق بایراق
صاحبلری وَاهل عرض ضابطلر قالمشدی» دینلمش
اولسنه نظراً ینیچریلرك مغلوبیتی اهل عرض ضابطك
قاتندن اولمق ، سائر احتماللردن زیاده عقله یقین
گورینور.) هرنه حال ایسه میدانده قالان بایراق
صاحبلری (اوزمانك اصطلاحنجه سنجاق بکلری
دیمکدر) وَاهل عرض ضابطلر اوجوارده اولان
اورمانلره صغندیلر. وَاکثر عسکرك هزیمتیله برابر،
ینه دشمنك هجومنی نتیجه‌سز براقدیلر.

فائضینك روایتنه گوره اوگون زیاده‌سیله دومانلی
ایمش. دشمن عساکر اسلامك ــ خصوصیله
شهرت شجاعتلری نیجه‌بیك غلغلهٔ مظفریتله اوروبانك
قولاغنی طولدیرمش اولان ینیچرینك ــ فرارینی
وَاورمانلردن متصل تفنك آتیلوب طوردیغنی گورنجه
وَاردونك اوگنده بولنان باتاغی تصور ایدنجه عودتی
ابراهیم پاشانك دسیسه‌سنه وَاورماندن آتیلان

تفنكلرى اورالرده پوصويه قويديغى عسكرك دومان
مناسبتيله ــ خيالات گورمش گبى ــ دشمنى يقين ظن
ايتمش اولملرينه حمل ايلدكلرندن. اوگون دخى فرا-
ريلرى تعقيبه جسارت ايده‌مديلر.

ينه فائضينك روايتنه گوره او اقشام ابراهيم پاشا
مرحوم عموم امرايى حضورينه جلب ايدرك «غازى
«كرايلك «كنديكنديمزدن اوتانه‌لم» سوزينى
«اونوتميه‌لم. نه‌قدر حرب ايتدكسه دائما دشمن هجوم
«ايدييور بز مغلوب اوليورز. ينه دشمن عسكريمزى
«تعقيبه جسارت ايده‌ميور. هيچ غيرتمز يوقمى؟ بركره ده
«بز هجوم ايتسه‌ك نه اولور؟» يوللو ــ اوزمانه‌قدر
دولت عليه‌ده هيچ بر صدر اعظم لساندن ايشيدلمامش ــ
بر طاقم محرق سوزلرله نياز مندانه امرايى هجومه
دعوت ايلدى. پاشالر، بكلر و اهل عرض ضابطلر
ايسه هجومه بيك جان ايله حاضر ايديلر. سردار
اكرم مرحومك سوزلرينه «اكر امر ايدرسه‌كز؛
«بز شمدى گيدوب اولمگه مهيايز. فقط عسكره

« امنیت یوق. سزدن اوّل سردار اولانلر نظام عالمی
«بوزدیلر. بو (لوندات) انفراتی، شیمزه مسلط ایتدیلر.
«فرمانکزه مخالفت امر اولی الامره مغایرت دیمك
« اوله‌جغندن بزجه محالدر. فقط آندن قورقارز که بو
« عسکرله هجوم ایدرسه‌کده، مغلوب اولورز. مغلوبیتمز
« ایسه دشمنك افتخارینه سبب اولور. صکره بر دها
« اردویی طوپلایه‌میز. ینه‌سز بیلورسکز!» دیدکاری
صره‌ده ینکیچری ضابطلرندن اوتوز اوتوز ایکی یاشنده
بر آدم – که قائضی مرحوم دخی نامنی بیلوبده ابقاسنه
خدمت ایده‌مدیکنه کتابنده پك بیوك تأسفلر ایدر –
همان آیاغه قالقه‌رق « دولتلی! بشقه بر چاره‌مز
« یوق، نصل اولسه مغلوب اوله‌جق دگلیز؟
« بر کرّه غوغایه چیقارز. دشمنی اولدیرمکدن عاجز
« ایسه‌ك دین اوغرینه اولمکدن‌ده عاجز دگلیز یا »
دیه‌رك امرانك هجومه قرار ویرمه‌سنه سبب اولور.
بو قرار اوزرینه ایرتسی کون عموم اردوی همایونله

هجومه آغاز ایدرلر. دشمنك اردوسی بولنان محل جوا-
رنده مگر براورمان وارمش. اورایه بر قاچ بیك
پیاده قویمشلر. صكره اسلامك طلیعه‌سنی گورر
گورمز آنلر تفنك آتمغه باشلار وَ آنلرڭ تفنك سسنی
ایشیدیر ایشتمز معهود (لوندات) وَلوندانی متعاقب دخی
ـ اهل عرض ضابطدن محروم اولان ـ ینگیچری
فراره باشلارلر. بوفرار اثناسنده عسكری هزیمتدن
منع ایچون ـ بر طرفدن امر آلمدقلری حالده یالگز
سائقهٔ غیرتله محل محاربه‌یه قوشان ـ برچوق غازیلر
شهید اولور.

گرچكدن عسكر اولانلر اسلامك هزیمتنی
گورنجه سردار اكرمك اطرافنه اجتماع ایدرك
آلدقلری امر وجهله طوغریدن طوغری‌یه دشمنك
مترسلری اوزرینه هجوم ایتمگه باشلارلر.

آنلر بر فرقه ایله محاربه‌یه مشغول ایكن دشمن
بو فرصتی غنیمت بیلرك قلعه‌یه ذخیره وَ باروت
گتورمك فكرینه دوشر وَ پوصولرده نه قدر عسكری

وارسـه جمله‌سنی جمع ایله بو نیتنك اجراسـنه عزیمت ایلر .

ابراهیم پاشـا مرحوم دشمنك قلعه اوزرینه هجومندن نیتنی تفرّس یله اسـلامك هروقت اعتماد- گاهی اولان ینگیچری غازیلرینی استصحاب ایدرك وَسائر عسکری ، مترس هجومنده براقەرق دشمن اردوسنی قارشولمغه شتاب ایدر.

برابر گوتوره بیلدیگی ینگیچریلر اون بیك وَ قلعه‌یه ذخیره گتورن دشمن ایسه قرق بیك کشیدن عبارت اوله‌زق قلعه‌ده بولنان محصورلر ــ که آلتمش بیك آدمه بالغ اولدیغنی بالاده بیان ایتمش ایدك ــ ذخیره گتورنلره امداد ایچون قلعه‌دن طشره چیقدقلرندن، ینگیچریلر بوغلبه‌لگی گورنجه فراره یوز طوتدیلر. وَ گروه گروه سردارك اوگندن مغلوباً چکمگه باشلادیلر.

سردار مرحوم هرگیجن فرقه‌نك اوگنه طورر: وَ «بری «یولداشلر نیچون بویله ایده‌یورسکز ؟ سز بکا ایکی « ساعت معین اولك . اگر غالب گلمز ایسه‌م وجودیمی

« پاره‌لیك . شمدی‌یه قدر آزمی سردار یاره‌لدیگکز ؟
« گلمك ایتمیك ! صرف ایتدیگکز امكلری هبا
« ایدرسگکز . » دیه گوردی بردرلو مفید اولمدی .

سردار نهایتکی فرقه‌یه بویولده نصیحتلری ایتد-
یگی صره‌ده ایدی که ایچلرندن عبدالرحمن نامنده
بر نفر اوزرینه هجوم ایدرك « ذاتاً بوشناق سن .
« مسلمانمیسین دگلمیسین ؟ عندمزده مجهولدر . بو بر
« آووچ عسكر بو قدر دشمنك قارشوسنه گتوریلورمی ؟
« استرسه‌ك كیتده‌سن غوغایت . بز پادشاه قوللری بز .
« مرتداسیری دگلز » دیه آغزینه گلان هذیانی ایدر ؟
سردار ابراهیم پاشا مرحوم بو قدر ادبسزجه معامله‌یه
جواباً « اوغلم ! سن گرچكدن مسلمان بر چوجوغه
« بكزییورسون . بن بویله بر آووچ عسكری بو قدر
« شمنك قارشوسنه گتوردیگم اللهك نصرتنه
« واسلامك غیرتنه اعتقادمدن ایدی . ایشته
« اعدایه قارشو گیدییورم . آرقه‌مدن گل . مسلما-
« نمی‌یم مرتدمی‌یم اوزمان آكلارسین ! » دیه‌رك

دائره‌سی طاقی وَ یاننده بولنان بر قاچ یوز سپاه
وَ سلحدار ایله دشمن آلایلرینه قارشو گیتمکده باشلار.
عبدالرحمن ایسه موسوس بردلی قانلی اولدیغندن،
پاشا بو سوزلری سویلر ایکن «گلیورم! شمدی
غوغاده ظوغریلق میدانه چیقار» دیه‌رك وَ پاشا
آته بیننجه الی آتینك صاغریسنه قویه‌رق میدان
محاربه‌ده بر دقیقه یانندن آیرلماز..

فائضی مرحومدرکه «برادر زادم او محاربه‌ده
موجود ایدی. بن تریاقی حسن پاشا مرحومك
یاننده بولندیغمدن برابر دگلدم. فقط برادر زاده‌مه
نفسمدن زیاده اعتمادم واردر. ــ جناب حقك بیك
براسمنه یمین ایدرم که یالان سویلمز ــ بوندن صکره
روایت ایتدیگم سوزلر آندندر. ایچنده یالان ظهور
ایدرسه گناهی بوینه. کندیله بحث ایتدم. اوده
گناهی قبول ایتدی.» حاصلی سردار اکرم یالگز
عبدالرحمنی استصحاب ایله یکیچریلری اورادە
براقدی. ــ نعیمانك قولی وَ فائضینك تأییدنجه ــ

« یاننده اولان اوچ درت یوز سپاه و سلحدار ایله »
دشمنه هجوم ایلدی . ایرشدیگی گبی دشمن تفنکیله
ایچ اوغلانلرندن ـ که اسکی تعبیر اوزره پاشانك کندی
توابعی دیمکدر ـ وسپاه و سلحداردن بر چوغنی
شهید ایتدیلر .

اوصره ده یکیچری آغاسی ـ که معیت سردارده
ایدی ـ مگر الندن قلنجی دوشورمش . فریاد ایدرك
حضور سرداره گلدی « حالمز نه یه وارهجق ؟
اهل اسلام پایمال اولیور . » دیه آغلادی . یلواردی .
سردار آکا باقدی . روم ایلی و اناطولی بگلر
بگیلرینه و یکیچری کتخداسی محمد اغایه و طوپجی باشی یه
گلوب کندینه ملحق اولمق ایچون درت بیورلدی
گوندردی . (دولت علیه اسکی فن حربی اقتضا -
سنجه امضا ویا مهریله سردار طرفندن بیورلدی
گلمینجه هیچ بر عسکر ضابطی بولندیغی یردن حرکت
ایتمز ایمش .) بیورلدیلرینك مآلی مترس هجومنی
ترك ایله کندی یاننه گلمدن عبارت ایدی . چونکه

معيتنده بولنان عساكر دائرەسی خلقيله برابرطوپ برقاچ بيك كشيدن عبارت اولەرق ، اوزرينه گرك قلعەدن ، گرك پوصولردن هجوم ايدن عسكر ايسەيوز بيك كشی‌يه يقين ايدی .

بوغوغا آرەسنده بيورلديلرك درديده عبدالرحمن گتوردی . وَ هر بريی گتورنجه‌يه قدر بريرندن وَيكيچری كتخداسی محمد آغانك بيورلديسنی گتوررکن ايكی يرندن يارەلنمش ايدی .

سردارك امداده دعوت ايتديكی عسكر عموماً فرمانه اجابت ايتديلر . دشمن ايسه تفنك ايله هپسنه قارشو مقابله ايلدی .

حتی محمد كتخدانك يدی آتی اورلدی .!.. يكيچريلر نهايت درجەده اقدام ايتديلر . باشلرنده ضابط اولمديغندن — نعيمانك قولنجه — قرق اللی نفردن زيادەسی چادرلرندن باش گوسترمديلر .

طوپجيلر بش ضربزن ايله قلنبورنه (يعنی قلبور)

ابراهيم پاشانك مهارتندن ييلغنلقلرى جهتيله ــ
قلعه‌يى قورتارمقدن اميدى كسديلر . ورودلرينك
يگرمى برنجى گونى كيجه ياريسى فراره باشلاديلر .

سردار مرحوم ايسه فوق الغايه احتياطلى بر ذات
اولديغندن تعقيب ايچون كيمسه‌يه اذن ويرمدى .
يالڭز دشمنك دوكونديسيله براز اسلحه وَمال غنيمت
اله گچه‌بيلدى .

عسكر بوندن طولايى سردار مرحومه بر قات دها
گوسديلر ــ حتى فائضى‌نك قولى وَ نعيمانك تأييد
نجه ــ سردار مرحومك براقديغى مواقع حربيه‌دن
بر بر چكيلوب استدكارى يره كتمگه باشلاديلر .

شو قدر واركه بعناية الله تعالى دشمن « طابور -
ينك » انهزامى وَبالاده بيان اولنان اسلام اسيرينك
جبخانه‌يى ياقمقده گوستردیگى قهرمانلق وَ اقدامى
جهتيله محصورلره بتون بتون ييلغينلق گلمرك ــ حالا
شهرتى كرهٔ زمينك هر طرفنده دهشت افزا اولان ــ

سیف عثمانی‌یه طعمه اولمامق قورقوسیله قلعه‌نك امان ایله تسلیمنه امراسی بیننده قرار ویرلدی .

دشمنك ایلچیلری اردویه چیقدیلر . سرحدّ اسلامك مشهور غازیلرندن پچولی قوجه سنان چاوش مرحومی قلعه تسلیم اولنجه‌یه قدر رهن استدیلر . سردار ـ دشمنك نقض عهدده مجرّب اولان عادتی دوشونه‌رك ـ رهن ویرمگه موافقت ایتمدی .

فائضی مرحوم درکه : « سنان چاوش وقعه‌یی ایشتمش . بن مجلسده موجود ایكن سردارك حضورینه بر حال ایله گلدی كه سبحان القادر ! چهره‌سنه باقلسه كوكره‌مش ارسلان ظن اولنوردی . همان او گوزلری قان ایچنده ، صقالی بیغی بربرینه قارشمش ، اللرنده‌كی قیللرك هربری براوق كسلمش . قیافت غریبه‌سیله سردار مرحومك اتكنه صاریله‌رق : پاشا ! یارین اللهك حضورنده‌ده بویله اتكنه صاریله‌جغم . سندن دعوا ایده‌جكم . سكا بر قلعه ویریورلرده بنم گبی بر آیاغی چوقورده بر

سیف عثمانی یه طعمه اولامق قورقوسیله قلعه نك امان
ایله تسلیمنه امراسی بیننده قرار ویرلدی .

دشمنك ایلچیلری اردویه چیقدیلر . سرحدّ
اسلامك مشهور غازیلرندن پچولی قوجه سنان
چاوش مرحومی قلعه تسلیم اولنجه یه قدر رهن
استدیلر . سردار ــ دشمنك نقض عهدده مجرّب اولان
عادتنی دوشونه رك ــ رهن ویرمکه موافقت ایتمدی .

فائضی مرحوم درکه : « سنان چاوش وقعه یی
ایشتمش . بن مجلسده موجود ایکن سردارك حضو ـ
رینه بر حال ایله گلدی که سبحان القادر ! چهره سنه
باقلسه کوکره مش ارسلان ظن اولنوردی . همان
او گوزلری قان ایچنده ، صقالی بیغی بربرینه
قارشمش ، اللرنده کی قیللرك هر بری بر اوق کسلمش .
قیافت غریبه سیله سردار مرحومك اتکنه
صاریله رق : پاشا ! یارین اللهك حضورنده ده بویله
اتکنه صاریله جغم . سندن دعوا ایده جکم . سکا
بر قلعه ویریورلرده بنم گبی بر آیاغی چوقورده بر

اختیاریمی رهن ایتمکه قیصقانیورسن ؟ اللهدن قورقمز ، پیغمبردن اوتانمزمیسین ؟ » دیه بر شدتلی خطاب ایلدیکه یالکز سردار مرحومدکل مجلسنده حاضر بولنانلر عموماً دهشتدن آغلامغه باشلادق. سردار ایسه‌درحال ـ مشرب متواضعانه‌سی اقتضاسنجه ـ « حقك وار باباجغم . اقتضا ایدرسه بنده رهن اوله‌رق گیدرم . یوری حق معیغز اولسون » دیه‌رك سنان چاوشی رهن ایتمکه موافقت گوستردی. وَاوساعتده دشمن طرفندن گلن سفیرلر حضورنده ـ جبخانه‌وَطوپلر پادشاهك اولمق اوزره ـ محصورلرك اموال سائره‌سنه یمین ایله امان ویره‌رك قلعه‌یی فتح ایلدی .

غریبدر . که سردارك بو مظفریتی دخی محرومیت غنایم جهتیله عسکرجه قیل وقالی موجب اولمشدی. شو قدر وارکه سردارجه عمومك امنیتی گوندن گونه تزاید ایتمکده اولدیغندن. قلعه‌دن دشمن طاووغنی، قازینی چیقاردیغی وَطوتدیغی موقع ، اسلام اردوسنك

یانی باشنده اولدیغی حالده عسکر، حتی یمك ایچون
برشیئه محتـاج اولدقلری وقت دخی کفار ایچنه
گیدر واستدیکی اشیایی پاره‌سیله آلوردی . معهود
لوندان بیله بوطرز غریبلرینك سببنی سؤال ایدنلره
«نه‌یاپه‌لم ؟غازی‌سردار بویله امرایتدی.» دیرلرایدی.

هرنه حال ایسه ..... قلعه فتح اولندی. محمد
کتخدا طوپچی باشی وعربه‌جی باشیله برابر_قانون
سلیمانی اوزره _ قلعه‌یه گیره‌رك اللی بیوك طوپ
ویگرمی بش ضربزن ضبط ایتدیلر .

قلعه‌نك فتحنه عالی مرحوم :

« فتح اولوب قلعه بوزلدی طابوری . »

وادبادن بردیگری .

« قنیره قلعه‌سن آلدی سردار . »

مصراعلرینی تاریخ دوشرمشلردر .

نعیمانك روایتنه گوره ، قلعه قرق اوچ گون
محاصره اولندقدنصکره صیجان یوللرینك یاریسی
آنجق یاپیله‌بیلمش ایمش . صیجان یولی یاپیله‌میان

یرلر ایسه بتون بتون بتاق ایمش . بونکله برابر
اردویه قحطده مستولی اولمش . براوقه طوز ــ
اوزمانلر حکمنجه طقوزدرهم عثمانی خالص گمشدن
عبارت اولان ــ برغروشه ایمش ! غزات اسلام
اگری غوغاسندن بشقه هیچ بر محاربه ده بوقدرت شدت
ومشقت چکمامشلر ایمش . عساکر عثمانیه ایسه
اووقتلر حکمنجه، قاسم گوننه قدر محاربه ایده گلدکلرندن
وقاسمك ایکنجی گونی یرلرینه عودت ایتمگی استیذان
ایلمك قانونلری اقتضاسندن بولندیغندن ، گیرویه
عودت ایچون عادتا عصیانه قیام ایتمشلر ایمش .

بونکله برابر قلعه یی فتح ایتمشلر . دشمنك
اوزمانلر حکمنجه (طابور) دیدکلری قوجه برادو-
سنی ده بوزمشلر ! .... تریاقی غازی حسن پاشا
مرحوم ایسه ــ مأمور اولدیغی اوزره ــ بودینك
اسباب محافظه سنی اکمال ایدنجه وخصوصیله قنیره نك
فتح اولندیغنی ایشدنجه ــ ینه اعاظم اسلامدن ــ
دفتردار امنغیر قوشی محمد افندی)یی بودین قلعه سنك

محافظلغنه براقه‌رق سردار اکرم مرحوم ایله ملاقاته شتاب ایلدی وَ ـ اوزمانلر حکمنجه بودین غایت محصولدار بر ایالت وَقنیره طوپی اوچدرت کویه مالك بر سنجاق بولندیغی وَحصوصیله سرحد اوزرنده بولنان قلعه محافظلغنده فائضی مرحومك افاده‌سنه گوره شهادتله اللهه تسلیم امانت وَیاخود مصادره ایله اموال خبیثه‌دن تبرئ ذمتدن بشقه بر فائده اولمدیغی حالده ـ بودین ایالتنك دفتردار مرحومه وَقنیره محافظلغی کندوسنه توجیه اولنمسنی مصرّانه وَاسترحام کارانه طلب ایلدی .

حتی ، فائضی مرحومك تعبیرنجه « غازی بی مثال » صدر اعظمك نیاز مندانه دامان اقبالنی امتثال ایتدکده محبوب صاحب جمالندن تمنای وصال ایدر بر عاشق آشفته حال ظن اولنور ، درجه‌ده او قلعه‌نك محافظه‌سنه مشتاق ایدی .

سردار مرحوم ایسه کندینك ذاتاً بودین محافظلغنه گوندرلدیگی عسکرجه بشقه معناره حمل

اولندیغنی بالتجربه بیلدیکندن، پاشایی قبرصده براقق ایستمدی . نهایت کندینك ادعا واستدعاسی وقائضی‌نك افاده‌سنجه « بوفقیرك الحاح وتمناسی اوزرینه » پچوی سنجاغنه متصرف اولمق اوزره قبرصه محافظلغی عهده‌سنه توجیه اولندی . حتی ابراهیم پاشا مرحوم ــ اوزمانك عادتی اوزره حضورنده توجیه خلعتنی گیدیرکن ــ عنان اختیارینی طوته‌میه‌رق « پاشا باباجغم ! بن مقام « صدارتده بولنه‌جغمده سنك گبی انسانلر بویله « اسسز بریرك محافظه‌سیچون جانمی ویره‌جك ؟» سوزیله بوینه صاریلدی . برچوق آغلدی . حتی پاشایی ــ لاقردی سویلمگه اقتدارسزلغندن ــ الیله اشارت ایدرك گوندردی .

حیفا که بواثناده سردار عظیم‌الشان ابراهیم پاشا مرحومك وجودنده حمای محرقه اثرلری ظهوره باشلمغله برادر زاده‌سی مرتضی پاشایی ــ که صکره‌لری دولت علیه‌یه پك بیوك خدمت ایدن

اعاظمدندر ـ يانته دعوتله امور موكولەسنه متعلق
اولان ايشلرى وصيت ايلدى . وَبيك اون تاريخى
محرمنك طقوزنجى گونى قبل العصر ارتحال ايتدى.
[رحمة الله عليه رحمة واسعه]

تاريخ وفاتى « ماتم سردار »

فائضى‌نك روايتنـه گوره تاريخ ترياقى حسن
پاشا مرحومك ايمش .

نعيما ، تاريخدن بحث ايديور ايسه‌ده صاحبنى
سويلميور ،

پاشا مرحومك وفاتى اوزرينه صدارت وَسر -
دارلق استانبولده قائممقام اولان [يمشجى حسن]
پاشايه توجيه اولـدى . مشـار اليه آلديغى امر
پادشاهى‌يه اتباعاً استانبولده يالكز يگرمى بوقدر گون
اوتوردقدن صكره بلغراده شتاب ايلدى .

فقط پاشا ، ابراهيم پاشا مرحومك برقلبنه‌دگر
طاقمدن اولمديغندن ، استانبولدن چيقمدن اوّل شيخ

الاسلام صنع الله افندی كبی عزيز وَمبارك برذاتی
مقـام مشيختدن عزل ايتديرمك وَمنصب دولتی
كندی طال قاوقلرينـه حصر ايتديرمك بولنده
برچوق سيئاته قالقشديغی اردوده شايع اولديغندن،
ابراهيم پاشا مرحومك افعالندن اشتباه حالنده بولنان
عساكر ماتمی طوتمغه وَوفات ايتديكی محلی زيارت
ايتمكه باشلاديلر. وَاوزرلرينه تشجيعك مسلط اولمسنی
پاشای غازی حقنده اولان سوء ظنلرينه برمجازات
الهيه بيلهرك، توبه وانابت وَطرف شريعتدن مأمور
اولدقلری اوزره امر الوالامره اطاعتدن بشقه
چاره بولهمديلر.

حتی فائضی مرحوم دركه: (بن سردار مرحو-
مدن پك چوق عنايت والتفات كورديكم ايچون
احيا كيجهلری محل ارتحالنه كيدرك برجزء قرآن
كريم اوقومغی شكرگذارلق وَوفاكارلق وظائفندن
عد ايدر ايدم. ينه برجمعه كيجهسی معتادم اوزره
كيتدم؛ كوردمكه تام راحت دوشهكنك بولنديغی

نفیر عام ایدرك وفرانسه و ایتالیادن استمداد ایلیه‌رك درت یوز بیکدن متجاوز عسکر، قرق ایکی بیوك و برقاچ یوز کوچوك طوپ ایله قنیژه‌نك استردادینه عزیمت ایلدی .

برکت ورسونکه دها ابراهیم پاشا مرحوم صاغ ایکن غازی حسن پاشا مشاهیر مجاهدیندن منقار قوشی محمد افندی‌یی بودینده ترك ایله اردویه گله‌رك دشمنك سفر زمانی گلنجه بای حال قنیژه‌یه هجوم ایتمك استیه‌جگنی دلائل عقلیه و تجارب عسکریه ایله سرداره افهام ایتمش و بودین ایالتی گبی حسرة الوزرا اولان بر منصب جلیلی منقار قوشی محمد افندی‌یه توجیه ایتدیررك کندیسی ــ ملحقاتی برقاچ پلانغه‌دن عبارت اولان و محصولی بر اوفاق سپاهینك دائره‌سنی اداره‌یه کفایت ایتمین ــ قنیژه سنجاغنی استحصال ایله غزا نیتنه کیتمش ، قلعه‌یه قپانمش ایدی .

اطرافه تعیین ایتدیگی جاسوسلر ، دشمنك قنیژه‌یه

گلمك اوزره بولندیغنی کندیسنه خبر ویردیلر . مشار الیه بو سری کیمسه‌یه افشا ایتمدی . یالگز اداره‌سنده بولنان امرایه ، طوپلایه‌بیلدکلری قدر ذخیره وَعسکرله دشمن ملکنه تجاوز ایچون قلعه‌یه گلملرینه دائر امرلر گوندردی .

جاسوسلرك خبری وجهله نمچه‌وَمجار اردولری فرانسه‌وَایتالیادن امدادلرینه گلن عسکرله بالاتفاق ایمپراطورلری وَقراللری ریاستیله قنیره‌نك محاصره‌سنه گلدیلر . قلعه‌ده بولنوبده دشمنك درت یوز بیکدن متجاوز عسکرینه مقاومت ایدن عساکر اسلامك مقداری ایسه طقوزبیك کشیدن عبارت ایدی .

پاشای غازی « الحرب خدعة » حدیث شریفنك کماله گرچکدن واقف اولنلردن بولندیغندن ، نائل ظفر اولمق ایچون اقتضا ایدن دسائسك هیچ برنده قصور ایتمدی . حتی ازرین اوغلی اکه امرای دشمن بیننده اهالیٔ اسلامك محاربه‌لرینه زیاده وقوف

ایله‌معروفدر، ایمپراطورك مجلس مشاوره‌سنده رأی
صوریلنجه، « اگر بوسنه عساکر اسلام اوزریکزه
« گلزده قنیره‌یی آله‌بیلورسه‌کز بك بیوك موفقیتدر،
« اگر ترك عسکری اوزریکزه گلورسه حال پك مشکل
« اولور. چونکه ایش قلیجه طیانمدن ترك بوغازینی غوغا-
« دن چویرمز. ایش قلیجه بندیکی تقدیرده ایسه بزم
« عجزیمز معلومدر. اسلامده «بر مسلمان بشقه ملتدن
« اون ایکی کشی‌یه بدلدر.» اعتقادی وار ایکن بوقدر
« تجاربمده اون ایکی عسکریمی بر مسلمانك الندن
« قورتارمغه امکان بوله‌مدم. بوندن بشقه اسلام
« عسکری اوزریمزه گلسه‌ده قلعه‌یه قپانان بر سحرباز
« تلکیدر. اوتوز بش سنه‌دنبری سرحد خلقنك
« گوگلنی کاسه‌یه‌ینه قویدی؛ آنکله همیزه قان
« بوتدردی. حسن حالنه اعتماد ایتدیگمز رهبانلریمزه
« جین دعوت ایتدردك، ینه حیله‌سنه قارشو طوره-
« جق تدبیر اوگرنه‌مدك. حسن پاشا آدمه قلعه
« ویرمز. استرسه‌کز بیورك محاصره‌یه گیده‌لم!

« اوزمان رأيمك طوغرى اولديغنى گوزيكزله
گوروب تصديق ايدرسكز » ديديگى مشهوردر .

هر نه‌دن ايسه امراى دشمن زرين اوغلنك رأينى
دگلميوبده اوقدر غلبه‌لكله قلعه جوارينه گلنجه . الك
اوّل پاشا مرحومك قلعه‌يه گتيرديگى ذخيره عربه‌
لرينى گوردلر . ذاتاً قلعه‌ده بولنان عسكرك آزلغنى
بيلدكلريچون « ترك بزم قلعه‌يه هجوممزى خبر آلمش
« يالكز او آوازه ايله قاچيور ! قلعه‌يى ويرميه‌جك
« حسن پاشا بويكتمى ايدى؟ سنى ترك ييلديرمش ،
« ياخود عته گتورمشسك ! » يوللو سوزله زرين
« اوغلنى استهزايه آلديلر . زرين اوغلى ايسه « بك
« اعلا! ترك قلعه‌دن چيقسون . هپسنى قيرك ، بنيده
برابر اولدرك » ديو سكوت ايدر . پاشا ايسه
امراى دشمنك بوغفلتندن تماميله استفاده ايدرك
ذخيره‌يى ايچرويه آلير ، اسباب محاصره‌يى تدارك
ايدر . دشمنك هجومنه منتظر اولور . بوتدابير

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بوڭا مقابل « پاشا پدر ! اكر رأيڭز بزم گيدوب
« كنديمزی دشمنه تسليم ايتمكلگمز طرفندهاولسه
« آڭاده قائل اولورز . سن اللهك دشمن اوزرينه
« چكلمش بر قليجيسڭ ، كفّاره نه قدر شدتڭ وار
« ايسه اسلامهده رحمڭ او قدردر . دمنكی سؤا-
« لمزدهخطا ايتدك . شمدی‌يهقدر بيڭ قصورمزی
« عفو ايتديگڭ گبی بونيده البته عفو ايدرسڭ »
ديرلر . شوقلرندن ، سرورلرندن آغلاشه‌رق مأمور
اولدقلری سپرلره گيدرلر .

بوصره‌ده پاشا مرحومڭ مقدّما قلعه‌يه دعوت
ايتديگی بگلر دخی گلورلر . دشمنی قارشوده گورنجه
درحال قلعه‌يه قوشه‌رق « بز دشمن ايله متاركه‌ده ايدك .
آره‌ده جنك يوق ؛ بو كلان عسكر نه‌مقوله عسكردر ؟ »
ديو سؤال ايدرلر . پاشای غازی درايتی شجاعتنه معادل
وكندی بالطبع لطيفه‌يه مائل اولديغندن ، « الحمدلله
« طوپمز وار ؛ سزده گلوب يتشديگڭز . حريفلر مسا-
« فرلگه گلمشلر (كله‌دن گنايه) بر قارپوز ضيافتی

« چکه‌رز . براز صیجاق کلورده خوشلرینه گیتمزسه
« گیفلری بیلور . مسافر اولمدیغمیز بولدیغی یر »
جوابیله دشمنڭ نقص عهدینی ایما ایدر . عسکر طوپ
آتمامق امرینڭ حکمتی دشمنی اغفال ایله اصمارلدیغی
ذخیره وَ عسکرڭ قلعه‌یه دخولی مسئله‌سی اولدیغنه
اعتقاد ایله حضورینه تشکره کیدرلر . پاشا مرحوم :
« کبر . نه قدر فنا برشیٔ ایسه جناب حقڭ نعمتنه
« تشکرده او قدر ممدوحدر . آنڭ ایچون کبر اوله‌رق
« دگل ، تشکراً سویلرم . بنم رأیمی سز کشفه مقتدر
« دکلسکز . مقتدر اولسه‌کزده مسلمان غازیلرینه منع
« اولندیغی شیئی تحقیقه چالشمقله اوغراشمق یاقشماز .
« ایشته عسکر ده ذخیره کلدی ؛ لکن ینه طوپ
« آتیله‌جق » بوللو چهره‌سنی اکشیدوب « یوق
« اکر مرادیکز بڭا اعتمادسزلق ایسه ایچکزدن
« برینی سردار ایدڭ ! بن معیتنده نفر کبی غوغا ایتمگی
« اوغرنده یگرمی یدی یاره یدیگم دین محمد حقیچون
« بولندیغم مسنددن بیڭ قات مرجح بیلیرم . »

دینجه عساکر اسلام یه نه اعتذار و نهایت درجه‌ده
شوق وسرور ایله آغلاشه‌رق « سنك هر امرك
« الهامدر ، سویلدیککی یاپارز . ممنوع اولدیغمز شیئی
تحقیق ایله اوغراشدیغمز یالکز سکا تشکر ایتمکده
« اولان خواهشمزدندر » دیرلر ، یاننده آیریلیرلر .

بو صرده دشمن قلعه‌نك حالنی خبر آلمق اوزره
سنه ١٠١٠ آدم طوتمق ایچون بش بیك کشی سوق ایدر . ربیع
الاولك سکزنجی جمعه کونی قوشلق وقتی قلعه‌نك
بر قپوسنده . کوندزیلان دشمن عسکری ظهور ایتمکه
باشلار . پاشا مرحوم عادتا کرامتله ، کلن عسکرك
آدم طوتمغه کلدیککنی کشف ایدرك طوپ آتمق
شویله طورسون ، قلعه‌دن سواری چیقمه‌سنی دخی
قطعیاً منع ایدر . یالکز غزات اسلام قلعه‌نك
مترسلرنده تفنك ایله دشمنه مقابله ایدرلر . بو جهتله
دشمن قوتنه اعتماد ایدرك قلعه‌نك طوپ آلتنه‌صو
قیلور . وزرین اوغلینك رأیی اوزره « دین محمد حقیچون
باری بزه بر طوپ آتك حیله‌کارلق ایله ایشیتمز »

یوللی اسلام عسکرینك آغزندن لقردی قپاجق بر طاقم دسائسه باشلادلر . پاشامز حوم یکیچری نفری قیافتنده اولدیغی حالده دشمنك مواجههٔ خطابنده اولان مترسه یتشور ، ویردکلردی یمینه مقابل ذاتاً سرحدده یتشمش اولمق جهتیله تحصیل ایتمش اولدیغی مجار لسانیله « اگر طوپمز اولسه سزی اولدرمه‌دن می قورقاجغز ، فقط بویله جزیره یرده آدم اوتورمز . بز مسافر حکمنده یز . سرداریمز نه وقت امر ویررسه چیقوب گیده جگز . بز سزه سلاحسز مقابله یه‌ده مقتدرز » یوللو جواب ویرر .

اوصره‌ده عساکر اسلام ینه سویلنمگه باشلار . بر طوپجی نفری « بزم پاشا پیغمبر نامنه ویریلان یمینه‌ده یلان سویلیور » دیر . پاشامز حوم طوغریجه نفرك یانته گیدر « اوغلم ! پیغمبر آدینه سن یمین ویرسه‌ك سکا سویلرم . سن مسلمانسن . فقط پیغمبریمك دینی اعزاز ایچون ، دینی انکار ایدنلرك بکا آنك نامیله یمین ویرمك حدی دگلدر . شمدی شورایه بر مجار گلسه‌ده سکا محمد

[illegible]

بونلری گتوردم . ایچکزده کیم جسارت ایدرسه برینی آتسون . فقط یاتلادیغی وقت کندیده یاره‌لر، یاره‌لمسه بیله بن اولدیررم . چونکه دشمن بورادن طوپ آتیلدیغنی حیله‌یه حمل ایده‌یور . طوپ آتیلوبده یاره‌لندیغنی گوررسه قلعه‌یه دفعةً هجوم ایدر . وَقلعه‌یی آلور » گبی سوزلرله قلعه‌ده بولنان اسرا وَیرلو خرستیانی اغفال ایدردی .

قلعه‌ده‌کیلر بوکشا کشده اوله‌طورسون آوستریا ایمپراطوری درت یوز بیك عسکرله برقاچ بیك عثمانلینك اوزرینه گله‌رك طوپسز برقلعه‌یی ضبط ایده‌مدیگنه نهایت درجه‌ده حدتله امراسنی دعوت ایدر، حتی غوغاجه ترك تربیه‌سندن چیقمه ظن اولندیغی ایچون اززین‌اوغلنی مجلسنه گتورمز. مجار بگلری علی‌الاتفاق قنیژه‌یی براقوب بشقه‌بر قلعه‌نك محاصره‌سنه گیدلمگی رأی ایدرلر . وَ حسن پاشا حقنده زرین اوغلنك سوزی عین صواب ایمش. بوقلعه‌یی بو آدمك الندن آلامیه‌جغز»

درلر . نمچه ايمپراطورى فردينـاند حدتلنور« بر
خالى قلعه‌يى بوقدر عسكرله آلمغه مقتدر اوله‌ميه‌ـ
جقسه‌ق نيچون ترك ايله محاربه‌يه باشلدق » ديه‌رك
امراسـنك برينى چاغرر « يارين يا قلعـه‌يى
آلورسون . ياكلّه‌كى آلورم » ديو تهديد ايدر .
حريف ايسـه زرين اوغلنـك ارقداشـلرندن
بولنديغنـدن ، « ايمپراطورم ؛ اگر يارينـه قدر
حسن پاشا اولمزسه بن قلعه‌يى آلمغه مقتدر دگلم .
فقط امريكزه اتبـاعه مجبـورم . كيـده‌رم .
مأمولكزدن زياده غوغا ايدرم بنه مغلوب اولورم .
اگر عساكر اسلام قارشوسنده اولمزسه‌م كلّه‌مى ده
الورسـك » دير . برصالى گونى سـاعت درت
صولرنده عموم نمچه وَمجار عسكرينه سردار اوله‌رق
قلعه اوزرينه هجومه باشلار .

برى طرفدن غازى پاشا مرحوم قلعه‌نى معاينه
ايدر . دزدارى چاغرر ، تحقق ايدركه مگر قلعه‌ده
بيـوك كوچك يوز قطعـه طوپ وار ايمش ـ

طوپجی باشی‌یه « بن عسکرمله حربه چقه‌جغم . بندن اشارت آلدقجه طوپ آتارسه‌ڭ ، یاخود اسلام دشمنه قارشه‌دن نصکره ینه بندن اشارت اولدقجه طوپك آرقه‌سنی کسرسه‌ڭ پادشاه باشی ایچون سنی قلعه برجنه اصارم . فقط برغیرتلی آدمسك . آنك ایچون ینه هرکسدن زیاده سکا امنیت ایتدم . بن سکسان یدی یاشنده‌یم . وجودم علیلدر . کیمسه گورمسون برخلاط بوله‌لم ، شو زیر زمینه گیده‌لم . وجودمی برایوجه‌صار . وجودم صارلدقجه آت اوزرنده طورامیورم » دیر . دزدار ، سلطان سلیمان زماننده یاپلمش و حسن پاشا معرفتیله اوسك قلعه‌سندن قنیزه قلعه‌سنه نقل اولنمش اون سکز چاپنده و (جهانگیر) نامنده برطوپك قیرلمش اولان تکرلگندن ایپی چوزر . اوتوز بر آیاق نردبانلی زیرزمینه اینرلر ، اوایپله پاشایی صارار . دزدار « ای افندم دینمزجه غازیلکمی ایدر یوقسه شهیدلکمی ایدر . غازیلك ایی ایسه بنی بوزاده براق . دگل

ایسه بنی برابر گوتور. بشقه‌درلو حقمی حلال ایتمم»
دیر. پاشا مرحوم «دزدار آغا! شهادتی الله کیمه اسنترسه
آ کاویرر، غزا همیزه فرصتدر. سن بوراده اوتوره‌-
جقسن! امریمه اطاعت ایده‌جکسن! غازی اوله‌جقسك!
احتمالکه بن شهید اولورم!» دیه‌رك پارمغنده‌کی یوزکی
النه ویرر «بوسکا هدیه‌م اولسون. قیمتلی برشی دگلدر
فقط پادشاهمز سلطان مراد بغداد غوغاسنده بنی
برپلانغه‌ده محافظ براقدیغنه مکافاة ویرمش ایدی»
دیر. دزدارده (امرسنك!) یوللو جواب ویرر. بری
محاربه‌یه وبری قلعه‌نك محافظه‌سنه گیدرلر.

مگر پاشا مرحوم اقرەپچه انامنده اولان وایلروده
برچون اوصه فی یازلمق درکار بولنان محرم خاصنی کندی
یرینه گیزلوجه توکیل ایدرك، ضابطلره «حین حاجتده
قره‌پچه‌نك امری بنم امرم گبی بیلك!» دیو تعلیمات
ویرمش ایمش. محاربه‌یه باشلانیجه اسلام عسکری
ایکی‌یه بولنمش. وبری پاشانك گوره‌مه‌جکی برموقعه
کیتمش. بو ایکی فرقه‌یی دشمن تعقیب ایدرك طوپ آلتنه

طوغری یاقلشور . اوصرهده پاشا قلعه‌دن طوپ آتیلق
ایچون اشارت ویرر . قره‌بچه‌بریکی فرقه‌نك تعقیب
ایدن دشمنی بتون بتون طوپ آلتنه چکمك ایچون
ساقه‌یه رجعت ایتدیگنه ذاهب اولور . همان دزدارك
یانه گیدرك طوپ آتلمسنی نهی ایدر . دزدار « بیلورسون !
پاشادن امروار » دیجه قره‌بچه « سنده بیلورسون !
حین حاجتده بنم رأیمدن چیقمه‌دیو پاشادن امر وار
یاالنده‌کی فتیلی‌یره آتارسن یاشمدی گیدر آغامزه
سویلر سنی قلعه قپوسنك اوگنه آصدیریرم »
دیر . دزدار الندن فتیلی براقور پاشا درت دفعه
دها اشارت ویرر قوه‌بچه‌نك اصرارندن طولایی
طوپ آتمزلر . غازی مرحوم دوستی قبیلندن
اوشاغی اولان محمد آغایی دزداره ویردیگی امری
اخطار ایچون قلعه‌یه گوندرر . برگت ویرسونکه
اوصرهده برو طرفده‌کی فرقه قره‌بچه‌نك آرزو
ایتدیگی یره گلورده قلعه‌دن طوپ آتلمغه باشلار .

فائضی درکه « قره‌بچه‌نك موافقتی اوزره

قلعه‌دن طوپلر آتلمغه باشلادیغی صره‌ده بن پاشانك
یاننده ایدم . بزم طرفك گله‌لری اوزیمزدن
کچردی . حتی بعض کرّه عساکر اسلامدن
آدم شهید ایدردی . بن وعمر آغا ــ که آشاغیده
وصفی گله‌جکدر ــ طوپك کسلمه‌سنه امر ویرمك
ایچون مرحومه برچوق نیازلر ایلدك . حق
رحمت ایلسون کندیسی رأینده بحق مصر برذات
ایدی . بردرلو نیازمزی قبول ایتمدی . « ایکی
آدم زیاده تلف اولمسون دیه عسگری فلاکته‌می
اوغرادەلم » سوزیله استدعامزی رد ایلدی .
هرنه‌حال ایسه ایکی آتش آراسنده بولندیغمز
حالده اقشامه قدر جنك ایتدك . عاقبت دشمنه
غالب گلدك . »

« بو محاربه‌ده مرحومك وجود ضعیفی یاره‌دن
چیچك آچمش لالاق فدانه بکزه‌مشدی . »

نعیمانك قولنجه قنیره‌دن آتیلان طوپلرك
اوّل ایمپراطور فردیناندك چادرینه اصابت ایدرك

رؤساسنده اوچنی هلاك ایلدی . بونك وشدت
هجوملك اوزرینه دشمن قلعه جوارنده بولنان
صودن کچه‌رك ، فراره یوز طوتمشلر ایکن ایمپرا-
طورك بعض بکلر حضورینه کله‌رك ، عثمانلی
قلجنك شدتندن شکایتله مترسه کیرمکه و بزم
عسکردن انتقام آلمغه قرار ویردیلر . محاصره‌یه
باشلادیلر .

بو محاصره‌یه‌گلان دشمن اوروپانك همان هر ملتندن
مرکب ایدی . اوزمانلر حکمنجه وحشی عداولنان
روسیه‌لیلردن ایچلرنده آدم وار ایدی . حتی اوچ
باطریه طوپ دخی برابر گتیرمشلر ایدی . دشمن
مترسه گیرنجه ابتدا روسیه طوپلرینی آتمغه باشلا-
دیلر . برنجی گلّه قلعه‌یی آشدی . ایکنجی گلّه
حسن پاشا مرحوملك قوناغنه ، اوچنجی گلّه ینیچری
ضابطی سفر آغانك اوطه‌سنه اصابت ایلدی .
فقط هیچ بری کیمسه‌یه ضرر ایتمدی . آندنصکره
قلعه‌نك آتی جهتنه قارشو وضع ایتدکلری قرق

ایکی طوپی بردن آتشلمکه باشلادیلر . آتش بر درجه
شدتلی ایدی که قلعه بر زلزلهٔ دائمه حالنده ایدی .

فائضی درکه : « دشمنك بوشدتی اوزرینه پاشا
مرحوم مشورت مسنونه‌یه ابتدار ایدرك ، عسکرك
امراسنی حضورینـه جلب ایله « ذخیره‌مز وار .
باروتمزده یتشمك محتملدر . عسکرمز آزایسـه‌ده
الحمدلله بوجزؤیتمزله برابر عموم اوروپایه قارشـو
طورمقدن احترازایتمه‌یز . فقط وظیفه‌مزدر . برکره
سرداره خـبر ویرملم . بم گیده‌جك آدمم وار .
قانونمز اقتضاسنجه یکیچریلردن دخی آدم انتخـاب
اولنسون . رأیم بودر . یه‌نه‌سز بیلیرسکز ! » بوللو
مرحوم حقنده موجود اولان امنیتلرینی اظهـار
ایدرك بورأیی دخی [سمعنا واطعنا] جوابیله تلقی
ایلدیلر . یکیچریلر طرفندن بری محمد وبری احمد
نامنده ایکی اوطه باشی و پاشـا طرفندن قره‌بچه
[رحمة‌الله علیه] تعیین اولندیلر .

بالاده دخی بیان اولندیغی اوزره قره‌بچه سرحد

[illegible]

طرفندن اسلامك امدادینه گوندرلمش بر ملك ظن ایتمگه باشلادق . چونکه دشمندن قارشوسنه هر کیم تصادف ایدرسه آرسلانه مقابل اولمش بیان اشگی گبی وجودی قلیج یارەسندن یول یول سیاه قانلر ایچنده قالیر ایدی . کندی ایسه وجودندەکی فصله فصله جریحەلردن ؛ اووا آرەسنه دوشمش قاپلان قیاس اولنور ایدی .

« بزمده شوخ ایدی ورزمده شیر . »
« صاحب کلك و صاحب شمشیر . »
« بزم ورزمنده یوقیدی اقرانی . »
« قولی شمشیر ایدی پارمغی تیر . »
« بزم عیشنده رزم ایشنده »
« آکا هیچ گورمدك عدیل و نظیر . »

اوصافنه مظهر تام اولان حسن پاشا مرحومك همت عالیەسی اودرجەدە ایلرو وارمشیدی، که ملائکهٔ مقرّبین صحیحاً امداده گلمش اولمق لازم گلسه اسلامه آندن بیوك بر خدمت ایدەمز ایدی » .

بوهجوم واقعا دشمنی قلعه جوارندن دفع ایتمكه
كافی اولهمدی . فقط محاصره‌یی امكانسز براقه‌جق
قدی خصمه گوز داعی ویرمشدی . — حتی برقاچ
گونلراوقدركافیتلی براردو ایله قلعه‌نك اطرافنی بتون
بتون محاصره آلتنه آلمغه جسارت ایده‌مدیلر —
عسكر ایستدكلری گبی چیقار طشره‌دن ذخیره
آلیرلر ایدی . عسكر دگل ، حیوانات بیله قلعهٔ
جوارنده گزر ایكن دشمن طرفندن هیچ كیمسه
تعرّض ایده‌مزدی .

عاقبت ینه بر مجلس مشاوره‌ده گرك ایمپراطور
وگرك امراسی — كندی كثرتلرینه واسلامك
قلتنه نظراً گوردكلری جسارتسزلك پك بیوك
برعیب اولدیغنه دائر — برطاقم سوزله یكدیگرینك
حمیت جاهلیه‌لرینی تحریك ایله محاصره‌یی اتمامه
قرار ویردیلر. واوزمانك فن حربی اقتضاسنجه قلعه
جوارنده بولنان نهری كه وسعتده طونه‌یه یقیندر —
گچید ویردیگی یردن سازله طولدیره‌رق واوزرینه

چیتدن بر نوع دوشمه‌لر یاپه‌رق و دوشمه‌لرك اوزرنده سپه‌دن متریسلر قالدیردیلر ، برده تحته‌دن منتظم کوپری ترتیبله کتیردیلر ، قلعه خندقنه باغلادیلر .

بری طرفدن – فائضینك روایتنجه – حسن پاشا مرحوم دشمنك بودرجه اقدامنه نظراً قلعه‌نك محافظه‌سندن مأیوس اوله‌رق . آغلامغه باشلامشیدی – بالتصادف مقبولی اولان قره‌بچه حضورینه دخول ایله پاشانك گوزنده یاش گوروبده سببنی تحقیق ایدنجه « دشمنك تیمورندن قورقادق . تحته‌سندن می قورقاجغز ؟ سن بنی دعادن اونوتمه ! بن شمدی گیدر همتکله کوپری‌یی یقار گلیرم » دیدی . حضورندن چیقدی .

فائضی دیرکه : « پاشا مرحوم قره‌بچه‌نك لاقیردیلرینی صرف تسلی‌یه حمل ایتمشیدی . بز امرای عسکر ایله برابر مرحومك حضورنده باشیمزك چاره‌سنی دوشنمکله مشغول ایکن ، قلعه‌دیزدارى گلدی . کوپرینك یانمقده اولدیغنی اخبار ایلدی .

پاشا مرحوم بو خبری آلنجه « قره‌پچه‌یه بو قلعه دکمز. شونی ـ ولو مجروح اولسون ـ هرکیم قورتاره بیلیرسه المدن گلان ایولگی حقنده دریغ ایتمم » دیمکله وداٸره‌سنده‌کی آصدقانك کافه‌سی پاشانك قره‌پچه حقنده اولان توجه تامنی بیلکله، عمومی بردن خندقدن طیشاری قره‌پچه‌یی تحری‌یه چیقدیلر. کندینی اوچ محترق اولمش شهید آراسنده صاغ طرفنك اثوابی یانیق اولدیغی حالده بولدیلر.

پاشا مرحومك مخصوصاتندندر، که داٸره‌سنده بولنان اصدقاسی التفاتی دنیاده هردرلو اقبال و آماله ترجیح ایدرلر ایدی. بربرینی چگنیه‌رك قره‌پچه‌نك صاغ اولدیغی مژده‌یه گلدیلر. ایچرندن هانگیسنه ایستدیگی مکافات سؤال اولندی ایسه بر آفرینه قناعت ایلدی.

« قره‌پچه ایله برابر جنازه‌لری بولنان اوچ شهید ایسه اڭ بیوگی اون طقوز یاشنده اوچ برادر ایدی که اوچی ده مشهور بوسنه آلای بگی خسرو بك

اولادندن ایدیلر. حسن پاشا مرحوم اوقدر جزؤی
بر عسکرله قبره‌یی عموم اوروپانك هجومندن حفظه
اقتداری بوقدر تجارب ایله گوستردی. فقط امرای
عسکر، ینه سرداردن استعانه‌یه قالقشدیلر.»

سردار اولان یمشجی حسن پاشا حمیتلی بر آدم
دگل ایدی. فقط قبره‌ده اویله بر آووچ آدمك
گوستردیگی شجاعت فوق‌العاده سکیرلرینه طوقند-
یغندن وحسن پاشانك شهرت مجاهده‌سی کندینك
زوال دولتنه سبب اوله‌بیله‌جگنی مجالس مشاوره‌ده
بعض امرانك تعریضاتی ایله آکلادیغندن وخصو-
صیله کندی غیور دگل ایسه‌ده فوق‌الغایه متکبر
بر آدم اولهرق، نفرات عسکریه طرفندن آیاق دیوانده
«قاسم کچدی. بز بوندنصکره نره‌یه گیده‌جگز؟»
یوللو وقوع بولان افادات نهایت درجه‌ده عظمتنه
طوقندیغندن، مناسبتسز ولزومسز اولهرق اردوی
همایونی قالدیردی. گویا قبره‌نك امدادینه عزیمت
ایلدی، بونکله برابر مزاجنده اولان تلوّن غالب

استخلاصندن قطع امید درجه‌سنده مأیوس اولمشیدق — یالکز پاشا مرحوم مکانت مجاهدانه وَفطانت فلاطون پسندانه‌سی اقتضاسنجه هیچ تلاش گوسترمیه‌رك « قورقمایك چوجوقلر ! بوگلان مکتوبلرده بزه براردو قدر خدمت ایدر » سوزلریله جمله‌مزه تسلیت ویردی . بزایسه کندینه اولان حرمت فوق‌العاده‌مز اقتضاسنجه سوزینه اعتمادسزلق چیقمامق خوفندن نه‌درلو تدبیره گوگندیگنی سؤاله جسارت ایده‌مزدك .

« وقتاکه صباح اولدی . امرسرداری ایله غایت طنطنه‌لی بر آیاق دیوانی ترتیب اولندی . پاشا موقعنه قوریلان بر کرسیٔ عالی اوزرینه قعود ایدرك ، امرایی اطرافنه جلب ایله صدر اعظم طرفندن گلان وعد مکتوبنی تکریمات فائقه ایله قرائت ایتدیردکدنصکره اطرافنی قهرمان پسندانه وَراز آشنایانه بر نگاه ایله سوزه‌رك دیدی‌که : « ایشته غازیلر ! بزبورادە عادی بالانقه حکمنده بر اوفاجق قلعه‌نك محافظه‌سنه

عسکر اسلام بو حاللرله اشتغال ایده طورسون.
بری طرفدن دشمن مقدّما یاپدیغی کوپرینك احرا-
قندن فوق الغایه متأثر اوله رق ، ثبات مصرانه سنی
اعلاناً اندن دها منتظم بر کوپری انشا ایتدیرمشیدی.
فقط آنی ده پاشای مجاهدك تدابیر خارق العاده سندن
قورتارمدی .

مشارالیه کوپرینك دوبه لری ختام بولدیغی
گیجه شجاعت ومهارتنه اعتماد ایتدیکی مجاهدلرك الك
گزیده لرندن بر قاچنی تعیین ایلدی. گتدیلر ؛ هرنه
یاپدیلر ایسه یاپدیلر. کوپری یه چنگال ایلشدیردیلر.
ایکی اوجنی چکدیلر . قلعه یه ربط ایتدیلر .

کوپری اوزرنده بولنان عسکر بو حالی حس
ایدنجه کندیلرینی صویه آتوب غرق اولمقدن بشقه
سیف عثمانیدن نجاته بر طریق بوله مدیلر .

دشمن اردوسی ایسه ، قلعه نك بویله انساندن
ظهورینه اینانمیه جق درجه ده مهارت وغیرتله مدافعه
اولندیغنی و کندولرینك هر درلو تدبیرلری نتیجه سز

قالدیغنی گورنجه، حصول مقصددن مأیوس اولمغه
باشلادیلر . وَ فقط ینه اقدامدن گیرو طورمق
ناموسلرینه طوقندیغندن، بر تدبیره دها سلوك ایتدیلر .
اوده شوکه : قلعه جوارنده بولنان نهرلرك اوزرنده
چام آغاجندن گمیلر ترتیبله اوزرلرینه میشه‌دن وَ میشه‌
نك اوزرینه ـ تفنك وخمباره‌کار ایتمامك ایچون ـ
گوندن قاپلامه‌لر اوردیلر . هر برینه‌ده یوز نفر عسکر
ادخال ایلدیلر . سفینه ترتیباتی ختام بولدیغی گیجه
اردولرنده بر بیوك شنلك اجرا ایتمشلر ایدی . بری
طرفدن ایسه پاشا مرحوم گمیلرك ترتیباتی وَ شنلگك
اصلنی اوگرنمك مراقنه دوشه‌رك، قلعه آلتنه منجی
اولان غازیلردن بر پوصو ترتیب ایله ایکی اسیر اله
گچیردی . بونلردن برینی حضورینه جلب ایله
شنلگك سببنی استفسار ایلدی. (گمیلرك صورت
ترتیبنی انسه اسیرلر طوتلمه‌دن اوّل جاسوسلر معرفتیله
خبر آلمشدی) استنطاق ایتدیگی اسیر اجرا اولنان
شهر آیین دشمنك استونی بلغراد قلعه‌سنه استیلا

ایتمسندن نشئت ایلدیکنی خبر ویردی . دیگری ده آیریجه استنطاق اولنجه اوّلکینک قولنی تصدیق ایلدی .

پاشا مرحوم استدیگی معلوماتی استحصالدن صکره تصور ایتدیگی تدبیری اجرا ایچون اسیرلرک ایکیسنی بردن حضورینه جلب ایله « نه دندرکه شمدی یه قدر طوتدیغمز اسیرلر ایچنده مجار و خروات طائفه سندن کیمسه یی کوره میورم . یوقسه اردوکزده آنلردن عسکر یوقیدر ؟» یوللو بر سؤال ایراد ایتمکله اسیرلر ایچمزده مجار وَ خروات وار ایسه ده ترکله متفق اولدقلرندن احتراز اولندیغیچون آنلری قلعه جوارینه اوغراتمازلر » جوابنی ویردیلر . پاشای مدبر ، ینه گویا کتم مرام مسلکنی اختیار ایله اسیرلره خطاباً مجار وَ خروات عسکرینک مقدارینی استفسار ایتمکله اسیرلر « خرواتدن بشقه یالکز اوتوز بیک مجار واردر . خروات ایسه مجاردن کثرتلیدر » دیدیلر .

بو سؤال وجوابدنصكره اسيرلرى قره عمر آغايه تسليم ايدرك اعدام اولنملرينه اليله اشارت ايلدى . فقط بو تنبيهى متعاقب قره عمر آغايى تنهاجه حضورينه جلب ايله برمدت نزدنده آليقومشدى .

عمر آغا حضورنده چيقنجه اسيرلرى وقلعه دزداريني يانه آلەرق ابتدا بونلرى قلعەده اولان يوزاللى قدر خروات وبش يوز قدر مجار اسيرلرينك بولندقلرى محلدن كچيردى . وكنديلرينه « ايشته بونلر مجاردر . نوبتله ايچلرندن هر كيجه بيك فدائى قلعەنك امدادينه گليرلر . مجارلره امنيت ايتمكز . بن ده سزدنم . كوچك ايكن اسير اولمشدم . واقعا شمدى پاشايانده معتبرلردنم . حكمده بيك قدر آدم وار . بوقدرده دولت وثروته نائل اولدم . بونلرى فدا ايدوب قارشويه كچەمم . فقط ملتمى وطنمى هيچ بروقت اونوتمدم . نەوقت آلنور ايسه بن ده ايمپرطورك برقولى اولورم . فقط قلعەنك آلنمسى گوجدر . ايچكزده سزك غالب اولديغكزى

استمز آدملر وار . قلعه‌نك ایسه ذخیره و باروری بریه‌ملقدن و محافظلری اوتوز بیککدن زیاده‌در . مکر بوراده قالوب بوزاوزرنده قیشلایه‌رق و ایچکمزده‌کی دشمنلری تپه‌لیه‌رك، برایش گوره‌بیله‌سکز! پاشامز شمدی سزك اعدامکزی امر ایتمشیدی . بن مانع اولدم . آلدیغم امری اجرا ایتمك بردرلو غیرمه الویرمدی. ایشته سزی آزاد ایدییورم. گوردیککزی سویلیکز . بنم خیرخواهلغمی ضابطلریکزه سویلدیریکز» یوللو برچوق شیلر سویلدکدن و اللرینه براز بیاض اتمك اعطا ایلدکدن صکره گویا خفیاً برقایقله اردو-لرینه ارسال ایلدی .

حریفلر او حال ایله موقعلرینه گتدیلر . پاشانك لطائف الحیلندن حاصل ایتدکلری معلوماتی حقیقت حال اولمق اوزره ایمپرطوره بیان ایتدیلر . ایمپرطور ذاتاً قلعه‌نك استخلاصندن قطع امید ایتمش ایکن بو تفصیلات جدیده ایله برقاتدها متألم اولمش و بیاغی محاصره‌دن ال چکمگه قرار ویرمش ایدی .

[illegible]

[illegible]

[illegible] [١]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [١] [illegible]

[illegible]

سفیرلر گلدیلر، سردارڭ مغلوبیتنی اخبار ایله پاشا وَ کتخدای شهیدڭ باشلرینی میدانه دیکدیلر وَعسکره خطاب ایدرك «ایشته سردرا گز بوزولدی. گلك! ایمپراطورڭ قلعه‌سنی تسلیم ایدڭ! صکره امان بوله‌مزسکز. حسن پاشا کیفنه تابع عنادجی بر آدمدر. هپکزی قردیرمق ایستر. سز آکا اویمایکز! جانکزڭ. مالکزڭ محافظه‌سنه باقکز! ذاتاً اردومزڭ کثرتنی گوریورسکز. اوجانبده بولنان عسکرمزده بو طرفه گلیرسه بزه نصل مقاومت ایده‌بیلیرسکز؟ اگر ایناڭمزسه‌گز محمد پاشا ایله محمد کتخدانی بیلنلردن بری چیقسون. باشلری معاینه ایلسون!» یوللو بر طاقم ترهات سویلدیلر.

اهالی وَعسکر بو خبرلرڭ استماعندن نهایت درجه‌لرده مکدّر اوله‌رق، همان طوپدن پاشا غازی‌یه مراجعت ایتدیلر وَوقعه‌یی نقل ایله «تدبیر سنڭ. اراده ینه سنڭدر» دیدیلر.

فائضی دركه : « مرحوم ينه خمير مايه‌سی
اولان متانت فوق‌العاده جهتيله بو پاترديدن قطعياً
فتور گتورمدی . غازيلری اطرافنه جمع ايتدی .
شو مقدماتی سرد ايلدی : « معلومڭزكه دشمن
بوسوزلری سزه آجيدیغندن سويلر ! خصمڭ
يايغاره‌سنه نه‌دن اعتماد ايده‌جكڭز ؟ گلن باشلر كر-
دكدن محمد پاشا وَ محمد كتخدانڭ اولوب اولمديغنی
دها بيلمیورز . ايسترسه‌ك قره پنجه‌يی گوندرير ؛
تحقيق ايده‌بيليرز ، فقط فرض ايده‌لم كه صحيح اولمش .
بز بورايه محمد پاشا وَيا محمد كتخدا ايچون قپانمدق !
دينمزه ، دولتمزه خدمت ايچون بو قدر محاصره
مشقتلرينی چكدك . آنلر شهيد اولدی ايسه الله
دينمزه دولتمزه زوال ويرمسون ! ايكی بنده‌سی
گتدی ايسه پادشاهمز صاغ اولسون ! محمد پاشايه
بودين ايالتنی بن استحصال ايتمشدم . پادشاهمزڭ بر ديگر
بنده‌سی دها اويله نيجه بر محمد پاشالر بولوب وزير
ايتديرمكه مقتدردر . فقط بو قلعه الدن گيدر ايسه

قرق محمد پاشانك قانی دوکلسه بر دها استرداد
اولنه‌ماز . بونکله برابر قلعه‌نك دشمن الینه‌دوشمیه‌-
جگنه ایکی دلیلم‌وار ؛ بری‌شودرکه:دشمن محاصره‌یه
ربیع‌الاوّلك اون ایکنجی مولد نبی گیجه‌سی
باشلادی . سلطان انبیا عالمه رحمت گوندرلمشدر .
مأمول ایدرم،که جناب حق علیه الصلوة افندمزك
لیلهٔ ولادتنه حرمةً بو قلعه‌یی شرّ اعدادن محافظه
ایدر.ایکنجیسی شودرکه:هر گیجه آقشام اذانی‌قلعه
برجلرنده الله الله دیه‌رك گلبانك چکلدکجه دشمن
عسکری‌باصدیرمق ایچون‌موجود اولان‌طوپلرینی
بردن آتشلیور.بوصورتله اسم‌اعظم الهی‌یی تحقیر
ایدییور . امیدوارمکه غیرت الله ظهور ایدر .
دشمن قلعه‌یی آله‌مدقدن بشقه بتون مضمحل
اولور . انشاالله طوپلرینی‌ده گوتوره‌مز.سزکلان
ایلچیلره هیچ جواب ویرمیکز ! همان قلیج گوستر-
یکز!بزه آنلرله آشنالق لازم‌دگل . همان گل آرامزی
سیف آییرسون ! »

پاشانڭ بو سوزده دخی کرامتی ظهور ایدرك عیناً فعله گلمشدر .

عسکر ایسه سوابقنه نظراً غازی مرحوم حقنده فوق العاده بر حسن ظنه ذاهب اولدقلرندن، سوزلرینی فال خیر اتخاذ ایتدیلر . بیاغی تبشیرات واقعه‌سی فعله چیقمش قدر ممنون و متسلی اولدیلر .

پاشا بو دیواندن صکره بر دبدبهٔ قهرمانی ایله سوار اوله‌رق ، قلعه سپرلرینه طوغری عزیمت ایلدی . فقیرده یاننده ایدم . باشلر متریسه پك قریب اولدیغندن، یارقدیمی اولان محمد پاشانک شهیدك رأس مقطوعنی بر نظرده بیله‌رك، گوزلری قان ایله یاش ایله طولمغه باشلدی . فقط ینه درحال تجلدینی اله آلدی. گوزنده‌کی یاشی، قانی غائب ایدرك، عرفینك:

« بحفظ گریه مشغولم اگر بینی درونمرا »
« زدل تا پردهٔ چشمم دوشاخ ارغوان بینی .»

خیالنه ماصدق اولدی. وَدفعةً بر تدبیر اختراع ایله « بو باشلرك آره‌سنده محمد پاشا یوق . قورق ییللق

دوستمدر . نه قدر اوزاقدن گورسهم بیلیرم. اویالان اولیجه محمد کتخدانك باشنه واردونك انهزامنه دائر اولان روایت دخی یالان اولدیغی نه‌دن معلوم ؟ بونلر دشمن طرفندن بزی اغفال ایچون ایجاد اولنمش بر دسیسه‌در . باشلری گلّه ایله یرلرندن دوشرمك کیمك الندن گلیر ؟ » دینجه، بچویلی بهرام نامنده بر طوپجی بو امرك اجراسنی تعهد ایتمکله غازی طرفندن رخصت صادر اولدی . طوپجی یکیتی [بلبل طوپی] نامیله مشهور اولان طوپی نشان ایدرك برنجی آتشده باشلری صویه دوشردی . فقیر ایسه پاشایه تقرب ایله بومعامله‌سندن طولایی متعجبانه یوزینه باقدم . مرحوم مرادیمی بر نظرده ادراك ایله قولاغمه طوغری یناشه‌رق کیمسه‌نك ایشیده‌میه‌جکی صورتله « محمد پاشا مرحوم بر مجاهد ذات ایدی . قلعه‌یی تخلیص ایچون بنم باشنه ایتدیکم سؤ معامله‌یی عفو ایدر » سوزیله سؤاله‌یر براقدی .

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[1] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ایکن بر قوجه سردار اردوسنی بوزدم. استونی [۱] تلغراد گبی ترکلك الڭ بیوك، الڭ مهم قلعه‌لرندن برینی آلدم. سز بو قدر کثرت و شوکتله برابر شو اوفاجق بر یالانقه‌یی ضبط ایده‌مدیکز! بو نه حالدر. هیچ یوره‌گکزده مردلکدن اثر یوقمیدر؟» یوللو بر طاقم تشنیعاته قالشمغله ایمپراطور فردیناند «بن بویله عسکر کورمدم، هر نه سویلرسه‌ك قارشودن قلیج گوسترلر. نه اولومدن قورقارلر، نه اخافه‌دن متأثر اولورلر!» دیه کمال حزن و غضبدن آغلامغه باشلادی. ماتیوش ایمپراطورڭ بو تلاشنی ینه کندینك وَ عسکرینك رخاوتنه حمل ایله «اوچ آی بو قدرجق بر یالانغه ایله اوغراشیلرمی؟» سوزینی برقاچ کرّه تکرار ایرنجه، ایمپراطور معیتنده بولنان امرا «بز عاجز قالدق. بیورك! اداره‌یی سزیه اقتدارکزه آلك!

[۱] تاریخلرمزده‌کی [استونی بلغراد] تعبیری اسلاوجه [استاری] محرفیدر. استاری ایسه قدیم معناسنه‌در. [للطابع]

جملهمز امرگزه اطاعت ایدرز » سوزیله کندینی
الزام ایتدیلر . ماتیوش ایسه قنیرهٔ مجاهدلرینی
سردار اردوسندهکی جلالی حشراتنهوَتریاقی حسن
پاشایی یمشجی حسن پاشایه قیاس ایلدیگندن. قوما-
ندهیی مع الممنونیه قبول ایتدی . وَحضاره قارشو
ینه برایلچی گوندرهرك سردار سکتواره کتدی .
« یالگز بزه قارشو طورهمدی . سزبوجزؤیتگز
« ایله برابر ایکی اردویه نصل مقابله ایدهبیلیرسگز ؟
« ملوك نصارانك کافهسی بوراده موجوددر. سزه
« سلام ایدرلر . مرادگز پادشاهگزه خدمت ایسه
« بوقدر اولور . قیش گلدی . سزه برطرفدن
« امداد احتمالی قالمدی . ایمپرطورك قلعهسنی
« تسلیم ایدیگز. صاغ سالم چیقارگیدرسگز برقیلگزه
« ضرر گلمز » یوللو بعض تسویلات تبلیغ ایتدیردی
ایسهده قلعهدن ینهبرمعتاد قلیچ گوستردیلر وَایلچی
اسکی لقردیلرینی تکراره باشلاینجه حریفی سرحد

غازیلری تفنکه طوتدیلر . اوده سوکه‌رك مقامنه عودت ایلدی ..

تاریخلرك روایتنه کوره ماتیوش، حسن پاشانك اوبله آیاق پاتردیسی ایله قلعه تسلیم ایتمیه‌جکنی بیلیردی . ایلچی کوندرمکدن مرادی ایسه قلعه‌دن جوابه تصدی اولندیغی صورتده عسکر اسلامك افکارینی ایشیدیله‌جك سوزلردن استدلال ایدی. قلعه‌دن یالکز قلیج کوستریلوب ده بشقه برسررشته ویرلمینجه ماتیوش اظهار تهوّر ایدرك، ایرتسی کون هجوم ایله قلعه‌یی آلمغه وایچنده موجود اولان عساکری قلیجدن کچرمکه بربیوك مجلس مشورتده بیك درلو اصرارلرله قرار ویردیردی . بو قرار اوزرینه قلعه‌دن آدم طوتمغه ینه بك زیاده اقدام ایتدیلر . ینه موفق اوله‌مدیلر . نهایت ماتیوش عسکرینك منتخبلرندن اوچ کشی تعیین ایتدی . بونلر قلعه قپوسنه کلدیلر . اظهار اسلام ایله کندیلرینی قلعه‌یه آلمق ایچون آدم ایستدیلر .

كیفیت حسن پاشا مرحومه خبر ویریلنجه آدم
طوتمغه گلدكلرینی ادراك ایله اوزرلرینه طوپ
آتلمسنی امر ایتمكله بر طوپده ایكیسی هلاك اولدی.
وبری مجروحاً نجات بولەرق اردویه عودت ایلدی.

بو وقعه اوزرینه ماتیوش قلعەنك تسلیمندن
واسیر آلەبیلمك امیدندن بتون بتون مأیوس اولمغله
ایرتسی گون ایچون هجومی ترتیب ایله بیك سكز
یوز سردن گچدی تحریر ایلدی. وبدنه چیقوب
بایراق دیكنلره اون وحسن پاشا مرحومی هر كیم
اسیر ایدەبیلیرسه یوز چفتلك تملیكنی وعد ایتدی.

قلعەنك اكثریسی گلّه ضربندن طوپراقله
برابر اولمش ایدی. دشمن ایسه بر طرفدن قلعه
قارشوسنه، هر بری قنیژەدن بیوك یتمش قدر طابیه
انشا ایتدكدن بشقه نهر اوزرینه دخی یگرمیدن
زیاده كوپری قورمش ایدی. مقدّما ترتیب ایتد-
یگی سفینەلری دخی اوگون نهره ایندیردی.

پاشای غازی دشمن اردوسنك حركاتندن و

سفینه‌لرك نهره نزولندن یورویش ترتیباتی مشاهده
ایتمکله کمیلرك یناشه‌ بیله‌جکی طرفلرده قلعه‌نك
طولبه‌لرینی کسدیردی . کسیلان یرلره پشرو ایله
طولو بال‌یمز طوپلر قوردیردی . وینه برغالی دیوان
ترتیبیله عموم امرا ونفراتی حضورینه جلب ایدرك
ــ فائضینك روایتنجه ــ شو مقدمات ایله تحریض
مجاهدینه اقدام ایلدی : « غازیلر ! دشمنك حركا-
تندن هجوم اماره‌لری کورینیور . ماتیوشك اردو-
سیله برابر بورایه کلیشنه باقیلورسه سردارمز
یا آنلرك دیدیکی کبی مغلوب اولمش ویاخود بنم ظنم
کبی سفر موسمی کچدیکندن بو قلعه‌یی سزك غیر-
تکزه امانت براقه‌رق ، مشتایه عودت ایلمش . حقیقت
حال هرهانکیسی اولور ایسه اولسون بز بوراده
سردار ایچون حرب ایتمیورز . الحمدلله مسلمانز .
مقابله‌مزه کلان دشمنله وظیفهٔ جهادی اجرا ایتمك
اوزریمزه فرضدر . پادشاه قولی‌یز ؛ ولی نعمتمز
اولان خلیفهٔ اسلامك بر قلعه‌سی دکل بر آوج

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

دوكه‌رك . غزات موحدينك سلامتنه خير دعالر ايلدى .

هركس آمين خوان اولديلر . وَ بربرلريله وداعلاشه‌رق وَ جانلرى تنده اولدقچه دشمندن يوز چويرميه‌جكلرينه وَ يرلرندن آيرلميه‌جقلرينه يمنلر ايدرك مترسلرينه گتديلر .

وقتا كه صباح ايرشدى. دشمن آلايلرى باشدن آياغه تيموره مستغرق اولدقلرى حالده صف صف هجومه باشلاديلر . معهود سردن گچديلر گميلرده ايدى . اشارت هجوم اولمق اوزره الك اوّل الك بيوك طوپلرنى آتشلديلر . گلّه‌سى قلعه‌ديوارندن آشه‌رق بر ينيچرى چوزباجيسنك اوطه‌سنده قرار ايلدى. بونى متعاقب لشكر عدو درت طرفدن هجومى تشديد ايله گميلرى يورتمگه باشلاديلر. گميلر خندق جوارينه تقرّب ايدنجه پاشاى غازى امر ايلدى . مقدّما حاضرلنان باليمز طوپلرى آتشلديلر . بعون الله تعالى بر ايكى كرّه آتش اولنور اولنمز گميلرك

جمله‌سی پاره پاره اولدی . ایچنده بولنان سردن
کچدیلرڭ عمومی بردن صویه دوکیله‌رڭ آب و آتش
آراسندن پك آزجان قوتیله بیلدی .

بو درحال دشمنجه بر بیوك رخنهٔ ادبار اولدی
ایسه‌ده گرك ایمپراطورڭ وَ گرك ماتیوشڭ تشویقاتی
ایله حریفلرینه غیرتی الدن براقدیلر . وار قوتی
بازویه ویره‌رك ، موجود اولان عسکرڭ کافه‌سیله قلعه‌یه
بر شدتلی هجوم دها گوستردیلر . عسکر اسلام
دشمنڭ اویله امواج دریا صایلیشنجه آلایلرله قلعه‌یه
طوغری یغلوب گلدیگنی گورنجه ، بالطبع لرزه‌ناك
اضطراب اولمغه باشلامشلر ایدی . هله همتلری
وار اولسون بر طرفدن پاشای مجاهد وَ بر طرفدن
عمر آغا وَ بر طرفدن قلعه‌دیزداری وَ بر طرفدن قره‌-
بچه ، قلعه‌نڭ هجوم اوزرنده بولنان مواقعنی طولودیزکین
طولاشه‌رق وَ اندیشه وَ تردّد حالنده بولنان افراد
عساکره امر جهاده متعلق اولان فضائلی وَ شان

شجاعت عثمانیه‌یی تکرار واخطار ایدرك . هر کسك ثبات و غیرتنی مع زیادة اعاده ایتدیلر .

فائضی دیرکه : « هجوم یدی ساعتدن زیاده امتداد ایتمشدی . ایچمزده غازی سلطان سلیمان مرحوم زماننده قالمه بر طاقم اختیار سردن کچدیلر وارایدی . که هر بری یوزدن زیاده محاربه گوردکاری حالده بو شدتده بر ملحمهٔ کبرایه تصادف ایتمدکلرینی سویلرلر ایدی . دشمن درت کره قلعه‌نك بارولرینه صاریلوب چیقدی . دردنده‌ده بعنایة الله هزیمت فاحشه ایله پریشان اولدی . عاقبت یدی ساعت صکره قلعه‌نك هجوم ایله ضبطندن امیدی کسه‌رك ایمپراطور و ماتیوشك بولندقلری موقعدن ویریلان اشارت اوزرینه رجعت قهقریه ایله عودته باشلادیلر .

« مجاهدین اسلام بو عودتی گورنجه همان سپرلردن طشره اوغرایوب دشمنی مترسنه قدر تعقیب ایلدیلر . یالکز پاشا حضورینه گتیریلان

كلّه‌لرك مقداری اون‌سكز بیكدن زياده ايدی . عدونك تلفاتی بوندن قياس بيوريله‌بيلير . »

بو مظفريت جليله عسكرك وجداننده بر درجه حسن تأثير حاصل ايتمش ايدی، كه اوقدر جزؤی بر فرقه، دشمنك يوز بيكلرجه اردوسنی هيچ حكمنده صايار اولديلر . حتی كلّ يوم پاشای غازی‌يی هجومه رخصت طلبيله اذعاج ايدرلر ايدی. مرحوم ايسه وقت مرهونه انتظار اولنمسی توصيه ايله برابر عسكره استمالتلر ويرير و موقعلرنده ثبات ايچون ترغيبات كافيه اجرا ايلر ايدی .

دشمن، اوغراديغی انهزام شديد اوزرينه اقتضا ايدن تدابيری مشاوره ايچون ينه بر مجلس عمومی عقد ايلدی . اثنای مذاكره‌ده قلعه‌دن كنديلرينی دفع ايدن سكز ، طقوز بيك عسكر اسلامی وهماً سكسان يوز بيك كشی‌يه ابلاغ ايلديلر . او وهم اوزرينه قلعه‌ده اداره‌يه كافی ذخيره قالمامش اولمسنه ذاهب اوله‌رق. قيشك محاصره‌ده دوام ايتمگی و بو

صورتله قنبره‌یی آجلق سایه‌سنده استرداد ایلمگی
قرارلشدیردیلر . حتی ایچلرندن بعض امرا قیش
باصمه‌دن طوپلرك آلمانیا قلعه‌لرینه اعاده‌سنی تنسیب
ایتمشلر ایکن، مالطه حاکمی بولنان (دون ژوآن) بورایه
معارضه ایله « ذاتاً طوپلریمزله برابر ترك بزی آدم
یرینه قومیور . اگر طوپلری گوندررسه‌ك قلعه‌ده‌کی
عسکر هرگون هجومه چیقاجغنده هیچ اشتباه اولنمسون!
ایش قلیجه طیاندقدنصکره نه‌قدر غلبه‌لك اولسه‌ق ینه
عثمانلی عسکرینه مقاومت ایده‌میه‌جکمزی کچنکی
هجومده پك آجی بر تجربه ایله بردها آکلادق . هله
سگتوار طرفنده بولنان سردار اردوسنك اوزریمزه
گلمکه نیتی یوقسه بیله طوپلری گوندردیگمزی
ایشیتدکلری گبی محاربه‌یه جسارت ایده‌جکلری
معلومدر . بز برقلعه‌نك مستحفظلریله طوپلریمز
موجود اولدیغی حالده اوغراشمغه مقتدر دگل
ایکن، قوجه بر اردویه طوپسز اوله‌رق نصل
مقاومت ایده‌بیلیرز ؟ بنم رأیمه قالیر ایسه بالعکس

رخنه‌دن بری طوتمغه الدن گلان اقدامی صرف ایدرلر ایدی . خصمین آراسنده بوکشاکش دوام ایتمکده ایکن قلعه‌نك باروتی توکنمك درجه‌سنه گلمگله ، غازی حسن پاشا مرحومی نهایت‌درجه‌ده تلاش آلمش وَاوقدر مکانتیله برابر بوبابده راست گلدکلری معتمدلرندن تدبیر استمگه باشلامش ایدی . قلعه دیزداری کیفیتی خبر آلنجه مرحومك حضورینه گیدرك جبخانه‌ده دشمن زماننده‌ن قالمه برخیلی کهرجله وَکبریت موجوداولدیغنی وَبونلردن قلعه‌یه قیامته قدر کفایت ایده‌جك بارودیاپیله‌بیله‌جگنی خبرویرمکله ، عسکر آره‌سنده باروت یاپمق بیلیر آدم تحریسنه باشلانلدی ، همان اوگون بشیجی آغا بلوگنده بولنان یکیچریلردن (اوزون احمد) میدانه چیقارق عجمی اوغلانی ایکن باروت دستگاهنده خدمت ایتدیگی جهتله او ایشده ملکه‌سی اولدیغنی وَکبریت ایله کهرجله موجود اولنجه فندیق وَیا سگود آغاجندن کموز

قلعه نك حالنی تمامیله دشمنه خبر ویره جكلرندن،
اعدانك قلعه یی محاصره ده ثبات واصراری قات
قات زیاده لشه جكی وهلهً خاطرلری تخدیش ایتمكله
هر كسه بر یأس تام مستولی اولمش ایدی . امرای
عساكر برر ایكیشر طوپلانه رق جمعیتله پاشانك
مجاهدك مجلسنه گلدیلر . گوكلرینه دوشن
خوف وتلاشی كمال سوز وگدازله بیان ایتدیلر .
پاشای غازی بر معتادینه هیچ فتور گتورمكسزین
یالكز « بن آنك چاره سنی بولورم » وعد مختصری
ایله دفع مجلس ایلدی .

مگر بر عاقبت كاره منتظر اولوب طورر ایكن
پاشا كچیت طرفنه معتمدلرندن برقاچ كشی ارسال
ایله ایكی اسیر طوتدیرمش . فقیر حاضر اولدیغم حالده
اسیرلری جلب ایله « بزم طرفدن اردوگزه ایكی
آدم گوندرلمش ایدی . نه اولدی . نه سویلدیلر . نه
حالده درلر؟ طوغریسنی بیان ایدرسه گز سزه زوال
یوقدر » یوللو استنطاقه باشلادیلر . اسیرلر گیدن

دلی قانلیلر ایمپراطور حضورینه چیقدقلرینی وقلعه‌ده براز عسکر وار ایسه‌ده ذخیره پك آزالدیغندن محاصره‌ده دوام اولندیغی حالده سهولتله فتح میسر اوله‌جغنی سویلدکلرندن بحث ایتدکلر. بونك اوزرینه پاشا الیله اعداملرینی اشارت ایتدی. مگر دها اوّلجه قره عمر آغایه تعلیمات مخصوصه ویرمش ایمش: مومی الیه اسیرلری «بن اولدیره‌یم» دیه‌رك جلادك الندن آلیر. مأمور اولدیغی اوزره «بن‌ده سزدنم. بوندن اوّل اله گیرن اسرایی دخی بن قورتارمش ایدم. سزی‌ده جلادالدن قورتارمق ایچون آلدم جنس و ملتمه باری بو قدرجق بر خدمتم سبقت ایتسون پاشا کوله‌لری مخصوص قاچردی. مرادی قلعه‌نك ذخیرسزلگنه وعسکرك آزلغنه ایمپراطوری اقناع ایدرك، اردوگزی بوقیش بوراده آلیقومقدر. سردار ایله خبرلشدیلر. هوالر بوزلدیغی گبی آنلر سگتوار طرفندن هجوم ایده‌جك، پاشا قلعه‌دن چیقاجق، سزی ایکی آتش آراسنده براقه‌جقلر.

خبریکز اولسون ! بو قلعه‌ده قوجه بر اردو ایله بر ییللق ذخیره ، مهمات موجوددر. مجارلر دخی ترك عسکریله متفقدر. هر کیجه نوبتله قلعه‌نك امدادینه بیك کشی گوندرییورلر . » دیه‌رك وبر معتادللرینه براز خاص اتمك ویه‌رك گویا خفیاً صالیویرر .

اسیرلر اردویه گیده طورسون پاشای مدبر سرداره شو مألده بر عریضه یازار :

« بعدالالقاب .... بوندن اقدم گوندردیکم معروضاتده عسکر وذخیره‌مزك کثرتی وباروده‌مزك براز آزالمش ایسه‌ده دشمندن قالان کبریت وکهرچله ایله آنك دخی عمالنه چاره بولدیغمزی بیان ایتمشدم. مجارلرله اتفاق ایتدك . آنلرله خبرلشه‌رك تعیین اوله‌جق وقت مناسبده اردوی همایونك بو طرفه کلمسنه قرار ویرلدی . واسطهٔ مخابره اولمق ایچون کوچکدن بری اولادگبی بویوتدیکم خندان وکنعان بنده‌لرینی فراری صورتنده ایچلرینه گوندردم. ایمدی اوراده کندیلرینك بابالری دینه عودت ایتدکلرینی

قلعه‌ده ذخيره وَ عسكر اولمديغنى ، حاصلى بكلنديكى يلانى سويليه‌جكلر . وَ مجازلرك رأى و قرارينى طرف عاجزانه‌مه بيان ايليه‌جكلردر . دشمنى ايناندرملرينه اميد وارم. همان ذات والاى سردار اكرميلرى وقت مرهونده يتشمكه مهيا بولنكز ! ايلروده خندان وَ كنعاندن نه خبر آليرايسه‌م عرض ايدرم . باقى فرمان ..... »

مكتوبى يديمين اجرا آتى حكمنده اولان مجاهد مشهور قره‌پچه‌يى جلب ايله دشمن اردوسنك كوزه كورينه‌جك بر يرينه براقمه‌سنى امر ايلر .

قلعه‌دن عمر آغانك قويوبرديكى اسيرلر ماجرايى ايمپراطوره نقل ايتدكلرى صره‌ده قره‌پچه‌نك دخى همان او كيجه تبديل قيافتله اردويه كيره‌رك ماتيوشك چادرى جوارينه براقديغى مكتوب معهود ايمپراطور حضورينه كتيرلمكله روايت واقعه ايله مآل مكتوب بربرينى تأييد ايدنجه كوله‌لرك جاسوس اولدقلرينه دشمن عندنده هيچ شبهه قالماز . ايكيسنى دخى

جلب ایدر . « قلعه‌ده بر آدم بارود یاپارمش
صحیحمیدر؟» دیه صورارلر. چوجوقلر صحتنی اعتراف
ایتمکله ایمپراطور « یاسز قلعه‌ده بارود یوقدر »
دیمش ایدیکز نه ایچون کلدیککز آ کلاشلدی» سوزیله
ایکیسنی دخی اعدام ایتدیرر . قائضی درکه :

« برصباح موسمی عمر آغا ایله برابر حصاردن
« دشمنك حالنی سیر ایدرکن مترسه طوغری برقاچ
« کشی کلدیلر . منظورمزه ایکی باش دیکدیلر .
« ا حسن پاشا ایشته جاسوسلریکك کله‌سی .
« سرداره کوندردیکك مکتوبده طوتلدی ا دیه
« مباهاته باشلادیلر . دشمنك بو غفلتنی کورنجه
« قلعه‌ده بولنان سائر مجاهدلرله برابر بی اختیار
« کولشدك . وَ غیرتی تدبیرینه معادل وَ تك باشنه
« براردویه مقابل اولان اویله بر دستور کاردانك
« رفاقتنه دوشدیکمز ایچون جناب حقه بیوك بیوك
« تشکرلر وَ پاشا مرحومه کمال خلوص ایله دعالر
« ایلدك . »

ایرشسونلر . ذات دولتکز راحتسز اولمیکز . مجار
بکلری اسکی دوستلریمزدر . کندیلریله اتفاق
ایلدك . پازار کونی صباحلین بزایچردن چقاجغز .
آنلرده طیشاریدن چالیشه‌جقلر . اسکندر کتخدا
دخی سکتوار طرفندن کلیر ایسه دشمنی برباد
ایده‌جکمزه امید وارز . اردولرینك اطرافنده
خندق یوقدر . انشاء الله فرصت بزمدر . خیر
دعادن فراموش بیورمیکز .

بوندن اقدم ایمپراطوری برفرصت دوشیره‌رك
اعدام ایچون ایکی آدم کوندرمش ایدم . بیچاره‌لر
اله کیرمشلر . شهید اولمشلر . یرلرینه دیکر ایکی
مناسب آدم تدارك ایتدم . کوندردم . مأمولدرکه
بونلر ایمپراطوره ظفر بولورلر . واویله خصم قویدن
دولتمزی خلاص ایدرلر . باقی فرمان .... »

اوصره‌ده قره‌بچه سرادر اردوسنده بولندیغندن ،
پاشا عمر آغادن لسان بیلیر مناسب بر آدم ایستدی .
سرحد غازیلرندن عثمان نامنده بریی عمر آغا توصیه

ایتمکله پاشای غازی تنهاجه یاننه چاغردی. الینه‌یوز
آلتون ایله آلتی بیك آقچه‌لك بر تیمار احسان ایلدی .
فرنك قیافتنه گیره‌رك دشمن اردوسنه کیتمسنی وتهیئه
ایتدیگی مکتوبی بر مناسب یره براقمسنی توصیه
ایتدی. آندن صکره عثمانی خلق ایچنده حضورینه
جلب ایله « سنی سراره گوندریورم . واصل
« اولنجه قلعه‌نك حالی مکدر اولدیغنی سویله .
« دشمن بوراده قشلامق تدارکنده‌در . بش اون
« گونه‌قدر یتشمزلرایسه حال مشکل اولور. اگر
« مکتوب صوررایسه دشمن النه گیرمك قورقوسندن
« ویره‌مدك ، بوراسنی شفاهاً بیان ایت . شاید
« طوتیله‌جق اولورسه‌ك کندیکی آلتی بیك غروش
« قدر بدله‌کس. اوپاره‌یی ویره‌سنی قورتاریرم.»
« دیه‌رك گوندردی .

قائضی‌درکه : « مگرر عثمانی مأمولك فوقنده
« غیرتلی برغازی ایمش. پاشادن آلدیغی امر
« اوزرینه همان اوگون چیقار . مکتوبی بریرده

سرداره كوندرلديكنى وَ ايچنده بك مهم مواداولديغى
جهتله ميدانده اوقونمسى جائز اولهمیه جغنى ايمپراطوره
بيان ايلديكندن . چادرى خلوت ايدرلر . مكتوبى
اوقورلر . مآلى ايمپراطوره فوق الغايه موجب دهشت
اولهرق ماتيوشى وَ محرم خاصى اولان وزراسنى دعوت
ايدر . مذاكره يه باشلارلر . نهايت عمر آغا اسيرلرله
هرنه كوندردى ايسه جملهسنك صحيح چيقديغنه
وَ سردار گلمزدن اول اردونك اطرافنه بر خندق
چويرمك لازم گله جگنه قرار ويررلر . وَ گويا
بو مكتوب اللرينه گچمامش اولسه حاللرى بك مشكل
اولهجغندن آينلرى اوزره پاپانك همت روحانيهسنه
بيوك بيوك تشكرلرله برابر مكتوبى طوتوب گتيرن
سولتانه دخى بك زياده اكراملر . التفاتلر ايدرلر .

برى طرفدن پاشاى غازى وقعهنك تفصيلاتنى
خبر آلنجه مكتوبك دشمنجه حاصل ايتديگى
تأثيراتى اوگرنمك ايچون منتسب جديدى اولان
عثمانى بر قاچ غازى ايله مأمور ايتدى . گتديلر .

قلعه جوارنده ایکی اسیر طوتدیلر . حضورینه
گتیردیلر . پاشا بونلری « ایچگزده بزم چوق
دوستمز واردر . حالگزدن تمامیله خبردارم . اگر
یالان سویلرسه‌گز سزه اشد عقوبتله جزا ایدرم . »
مقدمه‌سیله استنطاقه باشلایه‌رق اردودن حوادث
سؤال ایتدی . اسیرلر مکتوب قضیه‌سنی ، اردونك
اطرافنه خندق چویرمك ایچون دلال ندا ایلدیگنی
و مجارلرك چادرلرینی براقه‌رق اطرافه طاغلدقلرینی
خبر ویردیلر . پاشا مجارلرك فرارینی ایشیدنجه
سروردن آغلامغه باشلادی . فقط درعقب طرزینی
تحویل ایله دسیسه‌سنك تأثیراتندن بر دسیسه دها
اختراع ایدرك ، مجارلرك گویا کندیله متفق اولدقلرندن
طولایی گیتدکلرینه پك زیاده ملال ایلدی . بو حوادثه
اینانیه‌جق اولدی . تکرار تکرار اسیرلری استنطاق
ایتدی . مجار چادرلرینك یغما اولندیغنی کندی
گوزیله گوردکلرینی متعدد یمینلرله تأمین ایدرك
سویلدیلر . پاشا اختیار ایتدیگی جعلی حدتله

« گتیردکلری قره‌خبره مکافاةً » بونلری اعدام
ایدیگز ! » دیه‌رك حریفلری جلاده تسلیم ایلدی.

قره عمر آغا برمعتاد اسیرلری جلاد الندن
قورتاردی . مجار سایسلرینك آراسندن کچردی.
« ایمپراطوره بندن سلام ایدك ! مجارلر اردودن
« طاغلدیلر ایسه‌ده بوجوارده درلر. حتی گوردیگز
« عسکر آنلرله گلدی . مکتوبی گوتورن آدم
« قاچمش . البته کیفیتی سرداره خبر ویرر . ینه
« اسکندر کتخدانك وملکه مجارلرك فرارینه بناءً
« بالنفس سردارك گلمسی مقرردر . غافل بولنمیونلر »
سوزلریله اسیرلری فرار صورتنده صالیویردی .

حریفلر اردولرینه گیدرك گوردکلرینی عرض
ایتدیلر . ایمپراطورك تلاشی برقات دها مزداد
اولدی . عمر آغایه خیردعالر ایلدی . وماتیوشله
بالمذاکره سردار یتشمه‌دن قلعه‌نك ضبطنه چاره
اولمق اوزره یاپدقلری خندقك کنارینه برایکی
گونك ایچنده اوتوز بش قدر طابیه انشا ایدرك

قنيره اوزرينه گيجه‌لى گوندوزلى بش آلتى بيك گلّه آتمغه باشلاديلر .

قلعه ايله اردو بودرلو مبارزات وتدابير ايله استحصال غلبه‌يه چالشمقده اولسون ، برى طرفدن قره‌بچه اوّلكى مكتوبى دشمن اردوسنه براقدقدن صكره طوغريجه سگتواره گيدر واوراده بولنان يكيچرى اوطه باشيلرينى يانته آله‌رق سردار اردوسنه عزيمتله يمشجى حسن پاشانك حضورينه چيقار ، قلعه‌نك حالى مكدر اولديغنى وامداد اولنمديغى صورتده قنيره الدن گيتدكدن بشقه گرك مملكت وگرك اردوجه پك بيوك محذورلر توجه ايليه‌جگنى بيان ايلر . بونك اوزرينه سردار اردوده بولنان امرايى حضورينه جلب ايله قنيره‌يه امداد ايچون چاره تحرّى ايدر ايكن جلالى بوزنديسى برطاقم حشراتينه سفر وقتى كچديگندن وهوانك برودتى جهتله عسكر سوقنك امكانسزلغندن بحث ايتمگه باشلاينجه يمشجى حسن پاشانك نحوت جبليه‌سى

حركت ايدرك عموم عسكر تخلف ايتسه بيله كنديسى دائرهسى خلقيله قنيرهنك امدادينه گيدهجگنه يمين ايلدى . عسكرى چارهسز اتباع ايتديلر .

سردار اردوسنك سگتواره يتشديگى صرهده ايدى كه قنيره طرفلرنده برشدتلى صوغوق ظهور ايلدى و ـ اوچ آيدن برى هواده برپارچه بلوط گورلمامش ايكن ـ بردن بره سيل بلا گبى ياغمور ياغمغه باشلادى . همان اوگون آقشام اولنجه برودت برقاتدها تكثر ايدرك ياغمور قاره تحول ايله اوچ گون ، اوچ گيجه آرقهسى كسلمديگندن ، دشمن عسكرى كوبكلرينه قدر قار ايچنده قالمشلر ايدى . بونكله برابر ينه غيرتى الدن برقمديلر . بالعكس مصيبتلرى زيادهلشدكجه آنلرده اقدامى زيادهلشديرديلر . آتشى بردرجه تزييد ايتمشلر ايدى كه فائضينك قولنجه « گويا كه كثرت برودتدن طوپ آتشيله ايصنمق ايسترلر ايدى . »

بو صره‌ده سردارك دخی سكتواره گلدیكی
آرالرنده شایع اولمغله وَ برودت گیتدكجه زیاده‌
لشه‌رك ال آیاق طوكه‌قدن قالمغله ، عسكر طاقمی
گروه گروه فراره یوز طوتدیلر . ایمپراطور
برطرفدن فراریلری اعاده‌یه چالیشیر وَبرطرفدن
دخی طوپ بارگیرلرینی ـ مقدّما پاشانك تدبیری
ایله طاغیلان ـ مجارلر گوتورمش اولدقلرندن ،
طوپلری نقل ایتمك ایچون حیوان تداركیله
اوغراشیر ایدی .

پاشای غازی طوتدیغی اسیرلردن بو حالی خبر
آلنجه غزب آراسنده الك زیاده معتمدی اولان
عمر آغانی اوچ یوز فدایی ایله دشمن اوردوسنی
باصمغه مأمور ایتدی . فائضی دیركه : « مرحوم
« درویش مشرب برذات اوله‌رق ، ادّخار امواله
« هیچ برقت رغبت ایتمدیكی گبی ، گرك كند ـ
« یسنك وَگرك معیتنده بولنانلرك خدماتنه مكافات
« ایستیه‌رك دولت علیه‌یه بار اولمغی دخی آداب

ایده‌جك قدر جبخانه‌یی ضبط ایلدی . ایمپراطور
ودشمن اردوسـنك هیئت عمومیه‌سی برطرفدن
طوپلرك آتشـنی وَبرطرفدن عسـكرك خارجه
هجومنی گورنجـه چادرلرندن طشره چیقـدیلر .
سگتوار یولنده برمناسب موقع طوتدیلر . عاقبت
حاله انتظاره باشـلادیلر . پاشـا مرحوم بواثر
موفقیتی گورنجـه خارجده بولنـان غازیلرك
امدادینه بش یوز یگیت دها گوندردی . کندی
دخی صباح نمازینی قیـلەرك سگتوار قپوسـنك
اوستطرفنده قرار ایله گرك میری وَگرك کندی
خزینه‌لرنده نه قدر پاره موجود ایسـه یانـنه جلب
ایدرك . اسیر وَکلّه گتیرنلره ایثار ایتمگه‌باشلادی .
دشمنك شـاشقینلغی وَخارجده بولنان سـكز یوز
دلاورك اقدامی بودرجه‌ده ایدی ، که نعیمانك قولنجه
پاشانك حضورینه یغیلان کلّه‌لر تخمیناً اون سكیز
بیگه بالغ اولمش ایدی .

او حالده پاشـای مجـاهد وقعـه‌یی برعریضهٔ

مخصوصه ایله سرداره بیلدیردکدن صکره ، قلعه‌ده
یالکز آلتی یوز کشی ترك ایدرك ، عسکرك بقیه‌سنی
یانه استصحاب ایتدی . بالذات دشمن متریسلری
اوزرینه یوریدی . دها پاشا متریسلره وارمه‌دن
طوپجی باشی قره‌بچه قارشوسنه ورود ایله دشمنك
قرق بش بیوك طوپی ضبط اولندیغنی اخبار
ایلمشدی .

فائضی مرحوم دیرکه : « سکز یوز کشینك
« برقاچ متریسی باصمق وَ اون سکز یکرمی بیك
« دشمن اعدام ایلمك وَقرق بش طوپ ضبط ایتمك
« گبی مآثر عظیمه‌یه موفقیتی اصحاب گزین زمانلرندن
« بری مثلی گورلمامش برملحمهٔ کبرادر . که پاشانك
« برکت خلوص نیتیله ظهوره گلمشدر . »

پاشا مرحومك هجومی اوزرینه همان اوگون
متریسلرك کافه‌سی ضبط اولندی . ایمپرطور ایسه
سگتواردن سردار اردوسنك ظهورینه منتظر ایدی .
اطرافه گوندردیگی آدملر اوطرفدن گلیر گیدر

كيمسه اولديغنى خبرويرنجه حسن پاشانك دسايسنه آلدانوابده متريسلرى ترك ايتديگنه بر ندامت شديده ايله پشيمان اوله‌رق، عسكرينى يانـه جمع ايله سوارى وپياده‌سنى درت قات اوزرينه ترتيب ايدرك، عساكر اسـلام اوزرينه يارەلى قورد گبى بر شدتلى هجوم دها گوستردى .

پاشاى مجاهد بو هجومك اماراتنى گورنجه، گرك قلعـه‌ده وَ گرك يانـنـده بولنان طوپلرى دشمنك گله‌جگى طرفه حواله وَ غزات اسـلامى بر چوق مشوّق ومؤثر سوزلرله مجاهده‌يه تحريك ايدرك، مهاجملرى بر متانت رستم پسندانه ايله قارشيلديكه دشمن عسكرى اسلام اردوسى ايله چار پيشير چارپشمز قايه‌يه اورمش طالغه گبى، پرا كنده وپريشان اوله‌رق گيرويه رجعت ايتدى . عساكر اسلام ايسه همان تعقيبه مباشرتله قنيره صحراسنى انسان لاشه‌سندن براولو مزارستانه بگزتديلر . ينه نعيمانك روايتنجه

اوگون پاشا حضورینه گتیریلان كلّه‌لر اوتوز بیگدن
متجاوز ایدی .

پاشا بر طرفدن اسیر وكلّه گتیرن غزاته
احسان ایدر و بر طرفدن ــ دشمنك كثرتندن
احتیاطاً ــ كندی طرفندن امر گتمدكجه چادیرلره
گیرلمامسنی عسكره تنبیه ایچون اطرافه آدملر
طاغیدر ایدی .

دشمن ایسه بو مغلوبیتیله چادرلرینه صوقیله‌رق ــ
حیران حیران بر تدبیر تحریسیله مشغول ایكن ، پاشا
طوپجی باشی‌یی جلب ایله ایمپرطورك چادرینه گلّه
ایرشدیرلمسنی اكیداً تنبیه ایلدیگندن ، قره‌بچه‌هان
قلعه‌یه عودتله شاهین طوپی بر آتشده ، گلّه‌سنی
تا چادیرك تپه‌سنه اوردردی . گلّه‌نك تأثیریله
ایمپرطور تواعندن خیلی آدم تلف اولمش ایدی .
بونك اوزرینه ایمپرطوری . امراسی بر آته
بندیردیلر . و « ایش ایشدن گچدی . عثمانلی

گچد طرفلرینی ضبط ایدر ایسه بزه نجات ممکن دگلدر » دیه‌رك فراره سوق ایلدیلر .

او یوزبیگلرجه آدمدن مرکب اولان قوجه اردوایسه، صحراده یولنی غائب ایتمش چایلاق آلایی گبی اوبك اوبك اوته‌یه بری‌یه طاغلمش ایدی .

ایمپرطور یوزکشی ایله آنجق جانی خلاص ایده بیلدی . اردوسنده بولنان طوپلر ، عموم جبخانه ، عموم ذخیره ، خزینه‌سی ، تخت وتاجی یرلویرنده قالمش ایدی .

پاشای مجاهد صلوة عصری ادا ایتدکدن صکره ، عمر آغا ایله سرحد امراسندن مصلی بگی اوچ بیك کشی ایله دشمن اردوگاهنك ضبطنه گوندردی . وَ اعدانك کوکنی کسمدکجه چادیره گیرمك وَ غنیمت آلمقدن اجتناب اولنمسنی قطعیاً امر وتنبیه ایلدی . بونلری متعاقب قنیره جوارنده بولنان یوللرك هربرینه ایکی بایراق عسکر تعیینیله آهسته آهسته گتملرینی وَدشمندن کیمه راست گلیرلر

[illegible]

مجوهر وار ایدی ، که هر بری بر مملکت خراجی دگر
ایدی . تختك اطرافنه قرمزی قطیفه اورتولی
اون ایکی صندالیه دیزلمش ایدی ، که هر برینك
صاچاقلری انجو و صرمه ایله اورلمش ایدی .
تختك پیشگاهنده آلتی ذراع طولنده غایت مزیّن
ومصنّع بر ییمك سفره‌سی وار ایدی .

پاشا مرحوم بو طنطنه‌یی گورنجه شکرانهٔ فتح
اوله‌رق ایکی رکعت نماز قیلدی . و حضاره خطاباً
« بو قدر عجزمزله برابر بویله بر فتح مبینه مظهر یتمز
« مجرد جناب حقك عنایتی و رسول اکرم
« افندمزك معجزاتی بر کتیدر . خلوص نیتله
« چالیشلور و سرداره ــ ولو بنم گبی بر عاجز اختیاره
« اولسون ــ انقیاد اولنور ایسه جناب حق
« اسلامدن نصرتی بر وقت دریغ ایلمز » سوزلریله
آغلایه‌رق ، یاننده بولنان مجاهدلری تحریص و تطییب
ایتدکدن صکره ، ایمپرطورك تختنه بر قلیج اوردی ،
گچدی ، اوزرینه اوطوردی . امرایی ده اطرافده‌کی

اسکمله‌لره اقعاد ایله اك اوّل امپراطورك چادرینه
کیملرك گیردیگنی استفسار ایلدی . اوچ یکیچری
ایله ، درت سرحدلی ایلروگله‌رك . بوخدمته
کندیلرینك موفق اولدقلرینی عرض ایتدیلر .
پاشا مرحومك ایسه کرمی کرامتنه معادل اولد-
یغندن « بو چادرده جبخانه‌دن ماعدا نه قدر اشیا
« وار ایسه سزکدر » دیه‌رك او یدی مجاهدی
برلاقردیسی ایله آن واحدده کندینی دائره‌سیله
برابر صاتون آله‌بیله‌جك قدر ثروته مستغرق
ایلدی .

کندی چادرده اوتورر ایکن نائل اولدیغی
غزای غرّاده‌اك بیوك معینی اولان قره‌عمر آغایه
سبقت ایدن عهدی وجهله بچوی سنجاغینی توصیه
ایله معیتنه اوچ بیك کشی ویره‌رك بوزغون دشمنك
تعقیبنه مأمور ایتمشدی . بوفرقهٔ ممتاز گتدیلر ؛
الك اوّل ا یاولیت ا کچدنده دشمنك حدسز حسابسز
یوك عربه‌لرینه راست گلدیلر ، که‌جمله‌سی اموال

وارزق ایله مالامال ایدی . بوکده خفیف بهاده
آغیر اولان اشیایی اغتنام ایتدیلر . الیسه گبی ،
ارزاق گبی ، آغیر شیلره دونوب باقمغه بیله تنزل
ایلمدیلر . بونی متعاقب صوبی گچه‌رك . دشمن عسکر-
ینك دوکوندیسنه هجوم ایتمکه باشلادیلر . هانکی
فرقه‌یه تصادف ایتدیلر ایسه همان بایراقلرینی آتوب
اوکلرندن قاچرلر ایدی . نفرات وآحاد ناس
مقوله‌سندن ماعدا یالکز ضابطان و معتبراندن
آلتی بیك دشمن تلف ایلدیلر . طوتدقلری
اسیرلرك ایسه عددی جناب حقدن بشقه کیمسه
بیلمز ایدی .

طوتیلان اسیرلره سبب انهزام صورلدقجه
حسن پاشانك سرداره گوندردیکی کاغد اله
گیردکدنصکره درونلرینه بر خوف مستولی اولدیغنی
وگوزلرینه خیالات گبی پشیل باشلی ترکلر گورینه‌رك
قلعه‌ده‌کی عسکر اوزرلرینه هجوم ایتدکجه آنلرك
دخی برابر هجوم ایتدکلرینی سویلرلر ایدی .

(بو روایتك نقلنده فائضی وَ نعیما وَ پچوی متفق -
الكلمه‌درلر .)

پچوینك عمر آغادن نقل ایتدیكنه گوره ذكر
اولنان فرقه دشمنی تعقیب ایدر ایكن اوته‌ده بریده
بریره جمع اولمش بر طاقم عسكر گوررلر ایدی. كه
كندیلرینه تعظیماً جمله‌سی یردن اوتوردقلری یردن
قالقارلر . باشلرندن شابقه‌لرینی چیقاریرلر ایدی .
عساكر اسلام ایسه مفطور اولدقلری مروت
ومرحمت جلیله‌لری اقتضاسنجه زبونكشلكه تنزل
ایتمه‌رك ، اومقوله عجزه‌یی حاللری اوزره ترك ایدر
وَایلروده دیگر دشمن تحریسنه گیدرلر ایدی .

بو ملحمهٔ كبرادن غزات اسلامك فرداً بعد فرد
نائل اولدقلری خزائن غنیمتدن ماعدا. یالكز میری
ایچون قرق ایكی پاره بیوك وَ بیكه یقین كوچوك طوپ
وَ خمباره ایله بش شاهی ضربزن ، یوز اون درت
بیك تفنك ، اون قدر كولك ، بر اوقدر چاپا
گوره‌ك اللی قدر مكمل اوطاق ، اون بیكدن زیاده

عادی چادیر وَحدسز حسابسز طبل وعلم وَصندوق وَعربه وَقلعه‌ده بولنان اهالی وَعسکری برسنه‌داره ایده‌جك ذخیره وَمهمات ضبط ولنمش ایدی . حسن پاشا مرحوم ستون اردو ایله ایکی آی گیجه گوندز چالیشه‌رق ذکر اولنان غنائمی قلعه‌یه آلمغه کوچ حال ایله موفق اوله‌بیلدی .

غازی مرحوم ایشلرینی اکمالدن صکره (شقلویش) ده سردار ایله ملاقات ایدرك هرنه عرض ایتدی ایسه قبول ایتدیردی . یالکز یکشجی حسن پاشا « سنك گبی مجاهد بر ذاتك « آرپه‌لغنی نصل بشقه‌سنه ویره‌لم » سوزیله پچوی سنجاغنی عمر آغایه توجیه ایتمك ایستمدی . یرینه کوستندیل سنجاغنی تکلیف ایلدی . پاشا ایسه عنقا مشربانه براستغنا اظهار ایدرك « بن پچوی‌یی « عمر بنده‌گزه توجیه ایتدم بکا آرپه‌لق لازم « دگل . اکر عرضم رد اولنور ایسه منکسر « اولورم . کوستندیل سنجاغنی‌ده قیره غزاسنده

«خدمتی سبقت ایتمش بر بنده‌گزه ویرملك مراد
«دولتکز ایسه مصلی بك اویله بر احسانه لایق
«اولمشدر» دیه‌رك طلبنده اصرار ایلدیکندن،
بچوینك عمر آغا و کوستندیلك مصلی بگه توجیه
امرلری یازلدی. وقنیره‌ده محصور قالان سائر
غازیلره بشر آقچه ترقی احسان اوله‌رق استحصال
ایتدکلری غنیمت عظیمه‌نك اوزرینه بویله بر احسان
مظهریت کافهٔ مجاهدینك مسرت و غیرتلرینی قات
قات مزداد ایلدی. یمشجی حسن پاشانك انهزامی
و استونی بلغراد کبی قوجه بر قلعه‌نك استیلایه
دوشمسی خبرلری استانبوله عکس ایتمکله. گرك
سرای همایون و گرك دیوان دولت بر ماتم شدید
ایچنده ایکن، حسن پاشانك موفقیت جلیله‌سی
بشارتی گلنجه، او درجه‌ده شوق و سروری موجب
اولمش ایدی، که بیاغی پای تختده هرخانه بر عالم
شهر آیین حکمنه گیرمش ایدی.

عواطف سلطنت سنیه‌دن غازی مرحوم

بو خدمتنه مکافاةً رتبهٔ وزارت توجیه اولنـدی
خطّ همایون ایله وزارت توجیهی قانون عثمانیجه
معتاد دگل ایکن ، پاشـانك قدرینی تبجیلاً انو
التفاتی حاوی برده خط گوندرلدی .

بو خط تاریخ عثمانیده مثلی پك نادر گوریا
تلطیفنامه‌لردن اوله‌رق سرای همایونك درجهٔ ممنو
دلالت ایلدیگی ایچون عینی زیرده نقل ایلدك :

« الحمد لله الّذی فضّلنا علی کثیر من عباد
« المؤمنین وَفوّض الینا مقالیده مصالح المسلمین
« والسلام علی سید المرسلین (امابعد) سنکه قدیم
« بگلر بگیسی اختیـار قولم وَ مدّبر وزیرم حـ
« پاشاسن ! بو سال فرخنده فالده رهنمون اقبال توفـ
« ذی الجلال ، امّت محمّده یاور اولوب ، ایلدیگك خدمـ
« سدّهٔ علیایه عرض اولنوب ، سعی بیدریغك مشکو
« وَنامك نیك نامان دفتری سلکنده مسطـ
« اولمشـدر . برخوردار اوله‌سك ! سکا وزار
« ویردم . وَسنکله محصور اولان قوللرمکه مقتضـ

ترتیب سلطنت ایله معنی اوغللرمدر . یوزلری
آغ'وله! ملحوظدن زیاده چالیشوب جان و باشلرین
دین اوغرینه وبزم یولیمزده دریغ ایتمدیلر .
« و مقدور بشر اولان سعی جمیلی گتوروب راه
« حقده عظیم چالشمشلر . آب و آتش آراسنده
« کاه غریق وکاه حریق اولمقدن پرهیز ایلیوب ،
« برج وبدنده تعیین اولندقلری محلدن آیرلمامشلر ،
« وکاه نبردگاهه چیقانلری کفاری قاچیروب ،
« وچنکیچلرین قیروب ، یورویش ایلدکلرنده جیوش
« آهن بوشلرین گریزان واموال غنایمی ریزان
« ایلمشلر . بارك الله فیهم . بوندن بویله دخی سنك
« امرکه رام اولوب ، هرنه خدمت تکلیف ایدرسه‌ك
« اداسنه دقت و اهتمام اوزره اوله‌لر . سکا اطاعت
« وانقیاد اوزره اولدقلری بنم رضای همایونمه
« سببدر . بوپند نامه‌می غازی قوللرم محضرنده
« اوقویوب (اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر
« منکم) معنای شریفنی آنلره بیلدیره‌سین! سنکله

بو خدمتنه مکافاةً رتبهٔ وزارت توجیه اولندی .
خطّ همایون ایله وزارت توجیهی قانون عثمانیجه
معتاد دگل ایکن ، پاشانك قدرینی تبجیلاً انواع
التفاتی حاوی برده خط گوندرلدی .

بو خط تاریخ عثمانیده مثلی پك نادر گوریلان
تلطیفنامه‌لردن اوله‌رق ، سرای همایونك درجهٔ ممنونیتنه
دلالت ایلدیگی ایچون عینی زیرده نقل ایلدك :

« الحمدلله الّذی فضّلنا علی کثیر من عباده
« المؤمنین وفوّض الینا مقالیده مصالح المسلمین ،
« والسلام علی سید المرسلین (امابعد) سنکه قدیره
« بگلر بگیسی اختیار قولم و مدبّر وزیرم حسن
« پاشاسن ! بو سال فرخنده فالده رهنمون اقبال توفیق
« ذی الجلال ، امّت محمده یاور اولوب ، ایلدیگك خدمت
« سدّهٔ علیایه عرض اولنوب ، سعی بیدریغك مشکور
« ونامك نیك نامان دفتری سلکنده مسطور
« اولمشدر . برخوردار اوله‌سك ! سکا وزارت
« ویردم . وسنکله محصور اولان قوللرمکه ، مقتضای

« ترتیب سلطت ایله معنی اوغللرمدر . یوزلری
« آغ اوله! ملحوظدن زیاده چالیشوب جان و باشلرین
« دین اوغرینه وَبزم یولیمزده دریغ ایتمدیلر .
« وَ مقدور بشر اولان سعی جمیلی گتوروب راه
« حقده عظیم چالشمشلر . آب و آتش آراسنده
« کاه غریق وَ کاه حریق اولمقدن پرهیز ایلیوب ،
« برج وبدنده تعیین اولندقلری محلدن آیرلمامشلر ،
« وَ کاه نبردگاهه چیقانلری کفاری قاچیروب ،
« وَ چنکیجلرین قیروب ، یورویش ایلدکلرنده جیوش
« آهن بوشلرین گریزان وَاموال غنایمی ریزان
« ایلمشلر . بارك الله فیهم . بوندن بویله دخی سنك
« امرکه رام اولوب ، هرنه خدمت تکلیف ایدرسه‌ك
« اداسنه دقت و اهتمام اوزره اوله‌لر . سکا اطاعت
« وانقیاد اوزره اولدقلری بنم رضای همایونمه
« سببدر . بوپند نامه‌می غازی قوللرم محضرنده
« اوقویوب (اطیعوا الله وَاطیعوا الرسول وَاولی الامر
« منکم) معنای شریفنی آنلره بیلدیره سین! سنکله

« محاصره‌ده اولان قوللریمه ویردیگك ویرگو جمله
« مقبول همایونم اولمشدر . جمله‌کزی حق تعالی
حضرتلرینه اصمرلدم .»
فائضی دیرکه « بر گون پاشا مرحومه گیتدم .
چهره‌سنده اودرجه‌ده علامت ملال وار ایدی که
قبرصه محاصره‌سنك الڭ مخاطره‌لی زمانلرنده بیله
کندینی او گونك اونده بری درجه‌سنده محزون
گورمامش ایدم . بو حالنی نعوذبالله تعالی درسعاد-
تجه بر وقعه حدوثنه حمل ایتدم . سبب کدرینی
صوردم . جوابنده « دها نه اوله‌جق ! قبرصده
« ایتدیگمز جزؤی بر خدمته مقابل بزه وزارت
« ویرمشلر . وخط همایون گوندرمشلر . حال بوکه
« قانونی سلطان سلیمان مرحوم مقبل ابراهیم
« پاشایی تفویض تام ایله وکالت مطلقه‌سنه تعیین
« ایتدیگی زمان یدینه یالگز بر منشور اعطا
« ایلمشیدی . پیاله پاشا مرحوم سلطان سلیم
« حضرتلرینك دامادی بولندیغی و محاربات بحریه‌ده

« كافهٔ ملوك نصارانك دونانمالرينه غلبه ايتمك
« وَساقيز فتحنه نائل اولمق گبی برچوق موفقيتلری
« گورلديگی حالده ، كنديسنه وزارتی چوق
« گورمشلر ايدی . خليفهٔ اسلامك خطّ همايونی
« قنيرَه محاصره‌سی گبی خدمات جزؤيه‌يه مكافات
« اولمغه باشلادی . وَدولت عليه‌نك وزارتی بنم
گبی قوجه‌مش فرتوتلره قالدی . بوكا تأسف
« ايتميه‌يمده نه‌يه آجيه‌يم ؟ » ديمشيدی .

« مرحومك شان سلطنته اودرجه رعايتی وار
« ايدی ، كه تلطيفات دولتی كندی نفسندن بيله
« قصقانيردی . حاصلی بززمانمزده اودرجه شجيع ،
اودرجه دقايق حربه واقف ، اودرجه مدبّر ،
« اودرجه كريم ، اودرجه غيور ، اودرجه حليم ،
« وَبوقدر مكارم اخلاقيله برابر اودرجه متواضع
« برذات گورمدك . »

رأی عاجزانه‌مزه قاليرسه فائضی‌نك حسن
پاشا مرحوم حقنده اولان مدايحی مع زيادة

شایسته‌در. خصوصیله غازئ مشارالیه شمدیکی گبی، فن حربك ترقیدار اولدیغی بر زمانده بولنمیه‌رق، استعمال ایتدیکی بونجه دقایق عسکریه و دسایس حربیه‌یی کندی تجاربندن استحصال ایتمش ایکن نائل اولدیغی مظفریت جلیله‌یه دائر عالمك تواریخ عسکریه‌سنده اڭ شانلی برنام براقان اعاظمدن معدود اولمق لازم گلیر.

مع مافیه بو خصائل علیای عسکریه‌یی ملتمزك مشهور اولان ذوات معدوده‌سنه منحصر ظن ایتمملیدر. چونکه افراد ملت تابع اولدقلری دین مبین محمّدی اقتضاسنجه امر جهادده بذل مقدوری سرمایهٔ سعادت دارین بیلدکلری گبی، طبعاً دخی شجاعت مفرطه و اطاعت مشروعه و جفاکشلك و سلاحشورلق و غیرت و ثبات گبی، عسکرلکه لازم اولان مزیاتك کافه‌سنی جامع اولدیغندن و خصوصیله دمبدم کمالات و معرفتی ترقیدار اولان مکاتب شاهانه و اردوی همایونلرك

تحصیل و تجربه ده حاصل ایتمکده اولدیغی ملکات
راسخه جهتلریله شجاعت عثمانیه یه معلومات عسکریه
ایله بر قات دها قوت کلدیکندن ، قنیره سردار
و محافظلرندن ظهور ایدن خوارق عادات شمدیکی
ضابطان و نفراتمزدن دخی ظهور ایده جکی و دائما
ظهوره کلدیکی عسکرمزك حالنی بیلنلرجه امور
بدیهیه دندر . هر نه قدر عسکر دکلسه کده اوصنف
عالیدن ظهور ایتمکده اولان بونجه ضابطانك
نه قیمتده بر طاقم اصحاب کمال اولدقلرینی لایقیله
تقدیر ایلدیکمزدن و سایهٔ معالیوایهٔ جناب پادشاهیده
عسکرلکك هر جهتجه ابدال بیورلمقده اولان
اقدامات جلیله و ترتیبات نظام پرورانه آلایلرده
دخی ضابطان یتشدیرمکده و نفراتك قابلیت
مجاهدانه سنی بر سرعت فوق العاده ایله میدانه
چیقارمقده فوق المأمول بر تأثیر بلیغ کوسترمکده
اولمسنه نظراً خصائل جلیلهٔ عسکریه مزك کوندن
کونه تأسس و ترقی ایده جکنده و اسلاف عظامدن

شهرت جلادتلری ولوله انداز جهان اولان
قهرمانلرك حالنه هیچ بر وقت غبطه و تحسرله
باقدیرمیه جغندن شبهه یوقدر .

تم

مطبعهٔ ابوالضیا

3 1761 07964539 6

PL
248
K45K5
1895